CENA LIR 25

Poštnina plačana — Sped. abbon. post. - II gr.

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • FINANCA • INDUSTRIJA • OBRT • KMETIJSTVO

LETO X. ŠT. 194

PETEK, 25. FEBRUARJA 1955

TRST, UL. GEPPA 9 - TEL. 38-933

IN TRSTU MILOŠČINA?

Morda je nekoliko pretiraval tisti tržaški karikaturist, ki je prikazal z obvezanimi glavami tržaške mestne svetnike v trenutku, ko so odhajali z razprave o tržaški mornarici v mestnem svetu. Karikatura mora pretiravati, sicer bi ne bila karikatura. Toda v tem primeru je bil boj res vroč. Vsaj pristaši vladnih strank so z bojišča odšli z obvezanimi glavami; poparjenost med njimi zaradi politike rimske vlade, ki še nadalje dodeljuje tržaške ladje Genovi in Neaplju, je bila res velika. Iredentistična politika ni mogla že v samem začetku nove uprave v Trstu doživeti večjega poraza.

Dokler so upravljali Trst Angleži in Američani, so odvažali nove tržaške ladje v Genovo pod pretvezo, da je politični položaj Trsta še negotov; pustiti nove krasne ladje, ki so bile zgrajene z ameriško pomočjo, v Trstu v takšni politični negotovosti bi bilo neprevidno. Zdaj je Trst že štiri mesece pod italijansko upravo. Kateri dobri Italijan bi smel dvomiti v večnost te uprave? Zakaj torej zdaj dodeljuje minister trgovinske mornarice tržaške ladje Genovi in Neaplju?

V gospodarskem listu ne bi radi dajali lekcij o politiki izvršnim odborom republikanske, demokristjanske in drugih strank, ki jih vodijo profesionalci in ki ogorčeno protestirajo proti temu početju. Saj je vendar zadeva povsem preprosta: Pravijo, da je politika plod razmerja dejanskih sil. V raznih rimskih komisijah in v upravnem odboru državnega holdinga »Finmare«, ki odločajo o tržaški mornarici, so predstavniki Genove, Neaplja, Benetk, Barija in drugih italijanskih pristanišč, Tržačanov ni nikjer in če bi bili, bi se verjetno ne upali ziniti iz strahu pred očitkom, da niso dovolj dobri Italijani. Genovežani in Napoletanci dobro vedo, da je Bog najprej sebi ustvaril brado.

V takšnem položaju je torej revež tudi sam minister Tambroni, ki ni utegnil izpolniti Tržačanom dane besede.

Nesreča je samo v tem, da je Trst izročil svojo usodo v roke svojim tekmecem, ki mu že stoletja strežejo po življenju. To je pač na dlani. Kako se bo godilo Trstu v takšni politični konstelaciji, je Tržačanom dopovedal že vsak angleški ali ameriški častnik pred svojim odhodom. Tudi Mrs. Luce in Mr. Eden sta bila gotovo dobro poučena o politični in gospodarski problematiki tržaškega pristanišča. Toda čemu ne bi zadovoljili Rima, ki je vedno in vedno postavljal zahtevo po Trstu, medtem ko je bil Trst vdano miren in ni kazal znaka življenja. To je merilo za današnjo mednarodno politiko.

Tako torej dobi Neapelj dokončno tržaški motorni ladji »Saturnijo« in »Vulkanijo« (vsaka okoli 20.000 ton), ki bosta še dalje prevažali dolarske potnike v Evropo; Genovi pa so poleg najnovejših ladij Tržaškega Lloyda »Azije« in »Viktorije«, ki sta že v službi Genovežanov, dodelili še motorni ladji »Aquileia« in »Piave«, ki sta zdaj v opremi v trž. ladjedelnicah. Ko bo dovršena, pojde za tema dvema še tretja, da bo proga med Genovo in Kongom bolje zasedena.

Glede na takšno pomorsko politiko Scelbove vlade nasproti Trstu predlaga republikanska tržaška stranka, naj se iz predstavnikov mestnega sveta in trgovinske zbornice ustanovi »komitet za obrambo tržaškega pristanišča«. Komitet za obrambo italijanstva je očitno postal po nastopu nove uprave na Tržaškem brezpredmeten. Pokojni tržaški župan sen. Pitacco, ki je vsak mesec pred drugo svetovno vojno romal v Rim s torbo protestnih spomenic, bi pripomnil »Nil novi sub sole« (Nič novega pod soncem). Ko je Mussolini tako porazdelil pomorske proge in ladje, da so Tržaškemu Llyodu ostale samo proge v vzhodno in južno Afriko in ena v Avstralijo, ter je tradicionalne Lloydove proge na Bližnji vzhod izročil Benečanom (družbi »Adriatica«), je senator Pitacco, avtor knjige »La Passione Adriatica«, tudi ves razočaran protestiral. Najboljše Cosulicheve ladje (»Saturnija«, »Vulkanija« itd.) so tedaj izročili Genovežanom za družbo »Italia«. Morda bodo zdaj protesti kaj več zalegli?

Mednarodna konferenca o tržaškem pristanišču, ki jo predvideva londonski sporazum, je na pragu. S čim se bomo predstavili tujim klientom, ko nimamo ladij — se zaskrbljeno vprašujejo Tržačani? Avstrija zahteva nove proge iz Trsta, a Trst jih brez ladij ne more odpreti.

Kako naj zopet vzcvete promet v veliki sodobni luki, kakor je tržaška, brez lastnih ladij? Kako naj tržaška luka uspeva, če je v tem pogledu odvisna od drugih konkurenčnih luk, ki imajo ladje? Ali je res v korist Rima, da daje Trstu miloščino s tem, da od leta do leta krije proračunski primanjkljaj (za I. polletje 1955 okoli 5 milijard in pol?). Nihče ne sprejema rad miloščine, dokler lahko dela. Na to pozabljajo italijanski iredentistični listi, ki nenehoma kažejo s prstom na to miloščino, ki je za delovne in sposobne Tržačane poniževalna.

Francija plačala 80 milijonov dolarjev

Minister za francosko gospodarstvo Edgar Faure je sporočil Svetu OEEC, da Francija lahko takoj plača 80 milijonov dolarjev za kritje svojega dolga pri Evropski plačilni zvezi, ki je nastal zaradi francoskih nakupov pri posameznih članicah. Svet je z zadoščenjem sprejel to vest na znanje in določil, da se ta denar razdeli med francoske upnike, članice EGZ takole: Avtsrija prejme 3,241 mil. dolarjev, države Beneluksa 10,928, Nemčija 36,683, Holandija 13,349, Portugalska 0,482, Švedska 2,967 in Švica 12,350 milijona dolarjev. Denar je bil razdeljen na podlagi stanja konec leta 1954.

Jugoslovansko gospodarstvo v lanskem letu

Povečana industrijska proizvodnja - Slaba letina - Razmah zunanje trgovine

Beograd, 20. febr.

V 1954. letu je jugoslovansko gospodarstvo zabeležilo kljub stvarnim težavam precej novih uspehov.

Industrijska proizvodnja se je znatno povečala. To povečanje se nanaša na vse veje industrije, a predvsem na veje predelovalne industrije. Po oceni tvi je bila celotna industrijska proizvodnja v letu 1954 za okrog 15% večja od industrijske proizvodnje v 1953. letu. Dočim se je v prejšnjih letih nesorazmerno bolj povečala proizvodnja vej bazične (težke) industrije, se je v 1954.1 letu precej bolj povečala *proizvodnja predelovalnih vej industrije*, kot so tekstilna industrija, industrija gum, usnja itd.

Proizvodnja blaga za široko potrošnjo je narasla za okrog 16% v 1954. letu v primeri z letom 1953. Hkrati se je razširil tudi asortiman blaga in povečala kakovost izdelkov; to je vplivalo na povečanje izvoza industrijskih proizvodov.

Poljedelska proizvodnja je za razliko od industrijske proizvodnje precej nazadovala v 1954. letu nasproti letu 1953. Vrednost poljedelske proizvodnje je bila lansko leto za okrog 74 milijard dinarjev ali 15% manjša kakor leta 1953. Glavni vzrok nizkega pridelka so bile neugodne vremenske razmere, kar se je najbolj pokazalo pri žitni letini. Računajo, da je bil pridelek žitaric za okrog 40% nižji kakor l. 1953.

Na drugi strani je *živinoreja* — kot edini sektor v poljedelstvu — zabeležila dvig in to za okrog 11% v primerjavi s stanjem konec 1953. leta. To je imelo precej vpliva na povečanje izvoza živine in živinskih proizvodov. Leto 1954 je prineslo vrsto ukrepov za povzdigo kmetijstva. Vložena so bila znatna finančna sredstva za gospodarske objekte v poljedelstvu, poljedelske stroje, melioracije, za povečanje živinskega sklada, za izgradnjo tovarn, ki se bodo bavile s predelavo poljedelskih pridelkov itd. Investicije v poljedelstvo v l. 1954 so bile skoraj dvakrat večje kakor v letu 1953.

RAZVOJ ZUNANJE TRGOVINE

Napredek celotnega jugoslovanskega gospodarstva v letu 1954 se najjasneje odraža na zunanje-trgovinski blagovni izmenjavi Jugoslavije. *Izvoz* je bil v l. 1954 precej večji od izvoza v l. 1953. Dočim je bilo v l. 1953 izvoženega blaga v vrednosti okrog 60 milijard deviznih dinarjev, je izvoz v l. 1954 dosegel vrednost okrog 77 milijard dinarjev, kar je za okrog 2 milijardi dinarjev iznad pričakovanega izvoza. Najbolj se je povečal *izvoz kovinskih izdelkov, proizvodov elektroindustrije, končnih proizvodov prehranske industrije, tekstila, živinskih proizvodov* itd. Na drugi strani se je zmanjšal izvoz tradicionalnih artiklov-surovin, kot so barvaste kovine v nepredelanem stanju, les, kemični proizvodi. Ti proizvodi se v vedno večji meri predelujejo doma. Zmanjšanje izvoza surovin je bilo poplačano s povečanim izvozom končnih proizvodov ali pa polproizvodov iz teh surovin — kovinskih predmetov, lesne galanterije, pa tudi s povečano potrošnjo in proizvodnjo umetnih gnojil v Jugoslaviji. Izvoz teh končnih proizvodov je bil za okrog 27% večji od izvoza v l. 1953. letu.

Od 1953. leta dalje se je *v strukturi jugoslovanske izvozne trgovine* pojavilo okrog 80 novih proizvodov, ki jih prej Jugoslavija ni izvažala, a nekatere celo uvažala.

Uvoz je bil v 1954. letu *za okrog 9 milijard deviznih dinarjev* manjši od uvoza v l. 1953. Povečanje izvoza za okrog 16 milijard deviznih dinarjev in zmanjšanje uvoza za okrog 9 milijard deviznih dinarjev v l. 1954 v primerjavi z l. 1953 sta vplivala na zmanjšanje pasiv v trgovinski bilanci in potemtakem v plačilni bilanci.

S tem je bila dana možnost povečanja *odplačil obvez iz posojil s strani inozemstva*. V 1954. letu je bilo odplačanih za okrog 50% več obvez do inozemstva kot v 1953. letu. Zunanjetrgovinsko dejavnost v 1954. letu označujejo potemtakem sledeči momenti: Zmanjšan je bil celoten uvoz nasproti l. 1953 zaradi povečane možnosti zadovoljevanja domačega trga z artikli domače proizvodnje — uvoz neobhodnih surovin, kot je n. pr. bombaž — a hkrati je bil povečan uvoz za potreb reprodukcije. Povečan je bil izvoz industrijskih proizvodov. Povečano je bilo odplačevanje obvez do inozemstva. Zmanjšane so bile pasive v trgovinski in plačilni bilanci zaradi povečanega izvoza kljub zmanjšanju gospodarske pomoči iz tujine.

O zunanjetrgovinski politiki Jugoslavije v 1954. letu bomo poročali podrobneje v sledečem članku.

J. K.

TRGOVINSKI SPORAZUM JUGOSLAVIJA - CSR

V Beogradu je bil sklenjen trgovinski in plačilni sporazum med Jugoslavijo in Čehoslovaško, ki predvideva izmenjavo blaga do konca leta 1955 v višini 27 milijonov dolarjev. Jugoslavija bo izvažala meso, tobak, vino, ribje in mesne konzerve, sveže in suho sadje, predivo, pirit, tanin, kemikalije in razno drugo blago; uvažala bo valjane kovine, kemikalije, električni material, radijske dele, proizvode črne metalurgije, železniški material, stroje in rezervne dele.

Čehoslovaška trgovinska delegacija bo pred povratkom v svojo domovino obiskala tudi Reko, kjer bo preučila možnosti izkoriščanje tega pristanišča za tranzit češkoslovaškega blaga.

Trgovinska bilanca lanskega leta aktivna za Jugoslavijo

Kakor kažejo podatki iz italijanskega vira (»Epoca«, Milan), se je trgovinska bilanca po prvih desetih mesecih lanskega leta okrenila v prid Jugoslavije. Italija je namreč izvozila v Jugoslavijo v tem času za 13,2 milijarde lir, uvozila pa je za 15,1 milijarde lir blaga. Za ta čas je torej bila bilanca za Jugoslavijo aktivna. Italija je izvozila naslednje blago (v milijonih lir):

preja in tkanine	2.213,[illegible]
železarski izdelki	2.085,4
električni stroji	865,0
vozila, traktorji itd.	1.4[illegible]3,8
gume	1.230,5
gnojila	589,5
orodni in drugi stroji	1.989,4
prehranbeni proizvodi	206,1

Italijanski izvoz iz Jugoslavije (v milijonih lir):

les	8.127,4
živila	3.041,8
živina	313,3
surov tobak	958,8
rudnine in kovine	810,2
premog	384,1
železo in jeklo	368,3

Trgovinska pogajanja, ki so se začela že v Beogradu in se nadaljevala v Rimu še vedno trajajo. Iz zgornjih podatkov je očitno, da je lansko leto vrednost izmenjave v obeh smereh presegla 30 milijard. Na novih pogajanjih nameravajo menda dvigniti vrednost izmenjave na 60 milijard lir.

PROIZVODNJA IN POTROSNJA SUROVEGA ZVEPLA

V mesecu decembru 1954 je Ustanova za italijansko žveplo razpolagala s 17.872.887 t surovega žvepla, in sicer 13.428.330 t iz Sicilije in 4.444.447 t s celine. Na proizvodnjo so vplivale neugodno delavske stavke v nekaterih rudniških središčih. V tem mesecu so pridobili 11.190.564 t žvepla. Vso to količino je porabila domača industrija, in sicer za rafiniranje 5,173.584 t, za proizvodnjo ogljikove žveplene spojine 2,915.270 t; za proizvodnjo celuloze 1,380.130 t; za proizvodnjo žveplenih spojin 845.000 t in za razne uporabe 876.580 t.

Krediti za elektrifikacijo Jugoslavije

Poročali smo že, da je zadevni odsek Evropske gospodarske komisije Organizacije združenih narodov v Ženevi sprejel poročilo jugoslovanskih strokovnjakov za elektroenergijo o izvozu elektroenergije in zgraditvi velikih hidrocentral v Jugoslaviji. Evropska gospodarska komisija bo verjetno že marca objavila to razpravo med svojimi poročili in priporočila izvedbo tega velikega načrta. Jugoslovanski izvedenci predlagajo, naj bi Jugoslaviji zgradili 4 velike hidrocentrale z letno proizvodnjo približno 6 milijard kilovatnih ur; to je približno dvakrat več kakor je znašala jugoslovanska proizvodnja leta 1953. Jugoslavija bi zgradila te elektrarne z določenimi krediti, ki bi jih najela po nizkih obrestih pri mednarodnih finančnih ustanovah. Zgradili bi hidrocentrale ob Trebišnjici, Idrijci, Gački in Liki. Za razdeljevanje energije bi bilo treba postaviti ustrezno mrežo daljnovodov iz teh central v razne kraje Jugoslavije, v Italijo, Zahodno Nemčijo, Avstrijo, kamor bi izvažali električno energijo.

V smislu italijansko-jugoslovanskega sporazuma, ki je bil sklenjen decembra meseca v Beogradu, bo Italija dobavila Jugoslaviji opremo za 4 električne centrale, ki bodo dajale okoli 2 milijardi kilovatnih ur električne energije. Oprema bo stala okoli 17 milijonov dolarjev; plačala jo bo italijanska država iz računa ostanka vojne odškodnine, ki znaša okoli 30 milijonov dolarjev.

Kaj nam prinesejo rimska pogajanja

O poteku trgovinskih pogajanj med Jugoslavijo in Italijo v Rimu prinašajo nekateri italijanski gospodarski listi nekaj podrobnosti, ki se ujemajo z načrtom za pogajanja, ki je bil objavljen kmalu po zaključku finančno-gospodarskega sporazuma v Beogradu 18. dec. Ne gre samo za obnovitev prejšnjega sporazuma, temveč tudi za razširitev v okviru splošnega gospodarskega sodelovanja. Načrt za italijanske dobave ne obsega samo dobav v okviru preostanka italijanske vojne odškodnine 30 milijonov dolarjev, temveč tudi za dobave izven tega okvira. Italija bi po informacijah italijanskega tiska dobavila Jugoslaviji industrijsko opremo v vrednosti okoli 20 milijonov dolarjev. Precejšnji del tega pojde za dobavo opreme električnih central in za daljnovode visoke napetosti (okoli 12 milijonov dolarjev). Tri milijone dolarjev bi določili za dobavo opreme na avtomobilskem področju, prav tako 3 za dobavo poljedelskih strojev in gnojil za dvig kmetijske proizvodnje in 1 milijon za opremo tekstilne industrije. Najbolj kočljivo je vprašanje plačila dobav izven okvira 30 milijonov dolarjev na račun vojne odškodnine. Poravnava polovice dolga za dobave naj bi se izvršila v obrokih. Italijanski izvoznik bi ta denar prejel od italijanskih finančnih zavodov proti plačilu 4,5% obresti. Te obresti bi šle v breme jugoslovanskega uvoznika. Italijanska vlada bi pospeševala ta izvoz z jamstvom nasproti finančnim zavodom kakor tudi z drugimi olajšavami, ki jih predvideva zakon. Italija je pripravljena dati tudi tehnično pomoč v raznih oblikah, kakor s prodajo industrijskih licenc; pripravljena je tudi staviti na razpolago italijanske tehnične izvedence in kvalificirane delavce. Italijani so pripravljeni sodelovati pri projektiranju javnih del, železnic in cest pa tudi pri opremi ladij.

Italija bi tudi rada uredila vprašanje ribolova v jugoslovanskih teritorialnih vodah. Zdaj še ni gotovo, ali bo to vprašanje rešeno takoj v sklopu rimskih pogajanj, kakor želi to Italija, ali kasneje na posebnih pogajanjih.

Razvoj trgovinskega in splošno gospodarskega sodelovanja med dvema državama bi nadzirala posebna italijansko-jugoslovanska mešana komisija.

PRVI RIMSKI SPORAZUM

Dne 16. febraurja je bil v Rimu podpisan pravilnik, ki bo urejeval delovanje mešane italijansko - jugoslovanske komisije v smislu posebnega statuta (čl. 3), ki je bil priložen k londonski spomenici v smislu sporazuma o tržaškem vprašanju dne 5. oktobra 1954. Kakor znano, bo ta mešana komisija reševala razna sporna vprašanja v zadevi s položajem Slovencev na Tržaškem in Italijanov v koprskem in bujskem okraju.

PROIZVODNJA JEKLA V ITALIJI

Železarne, ki so v italijanskem holdingu Assider, so v prvih 11 mesecih 1954 proizvedle (v tonah):

	1938	1953	1954
lito žel.	792.873	1,117.146	1,156.826
jeklo	2,136.626	3,167.253	3,801.630
valjani pr.	1,606.473	2,268.692	2,689.185

Nova nevarnost za Trst

Nemške železnice pripravljajo znižanje prevoznih tarif za nekatere vrste blaga, kakor rezanega lesa, premoga in rudnin, ki utegnejo imeti nevarne posledice tudi za promet v smeri proti Trstu. Proti znižanju tarif za prevoz žaganega lesa so se uprla nemška pristanišča ob Renu, zlasti Duisburg, ki se bojijo, da bi nameravani ukrep nemških železnic pritegnil še več lesnega prometa na železnice, in sicer na škodo prometa po Renu. V Duisburgu so predstavniki pristanišča priredili tiskovno konferenco, na kateri so protestirali proti nameravanemu znižanju železniških tarif.

Prevoz rezanega lesa po železnici iz Dortmunda stane danes do Duisburga 14,8 pfeniga na kilometer in tono, 9,4 pfg. do Bremena, 8,5 pfg. do Hamburga in 8,2 pfg. do Luebecka. Ako se uporabi nova tarifa, ki jo hoče uvesti uprava nemških železnic, bi se prevoznina do Duisburga ne menjala, pač pa bi se od Dortmunda do Bremena znižala na 7,4 pfeniga, do Hamburga na 5,8 in do Luebecka na 5,1 pfeniga za tono in km. Če pride do tega, pojde še manj skandinavskega lesa po Renu v Duisburg, Krefeld, Duesseldorf, Neuss in Koeln, pač pa bo les ubral pot po morju v nemška pristanišča in nato po železnici ali avtomobilskih cestah v Porurje. Že zdaj se dogaja, da gre čedalje manj porurskega premoga po Renu v Skandinavijo in da se čedalje več premoga prevaža po železnici do morskih pristanišč in dalje po morju v Skandinavijo. Za uvedbo nove znižane tarife za prevoz lesa po železnici se zavzemajo lesna podjetja v Bremenu. Na tiskovni konferenci v Duisburgu so mimogrede omenili, da obvladajo lesna podjetja v pomorskih pristaniščih 30-40% vse nemške trgovine z lesom

SEATO na dnevnem redu

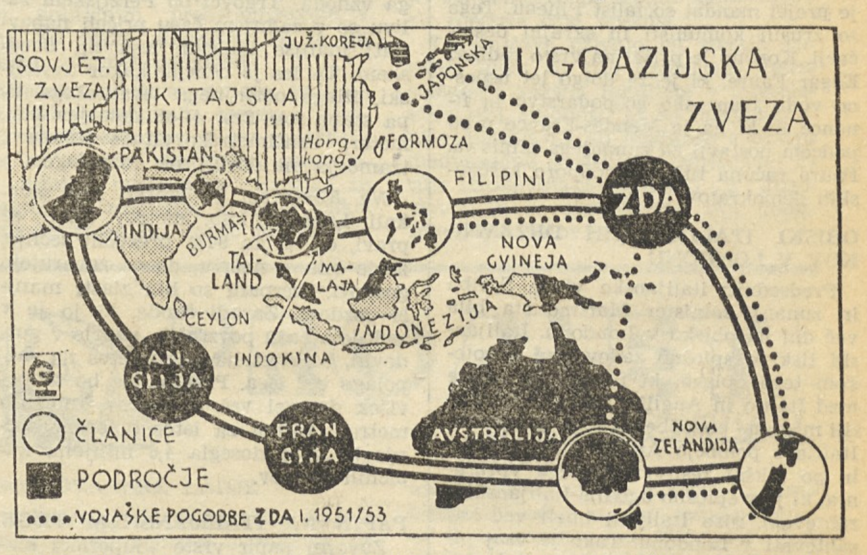

V Bangkoku v Siamu (Tajlandiji) je konferenca držav-članic Jugovzhodne organizacije (SEATO — South East Asia Treaty Organisation), ki je velike važnosti za nadaljnji razvoj dogodkov ne samo v tem predelu, temveč tudi na Daljnem vzhodu sploh. Konferenci namreč prisostvujeta tudi ameriški zunanji minister Dulles in angleški zunanji minister Eden, se pravi zunanja ministra dveh držav, ki imata velik vpliv na zunanjo politiko v Aziji. Jugovzhodna azijska zveza je bila ustanovljena lansko leto v Manili v okviru ameriške zamisli, da bi se ustvarila obrambna organizacija, ki naj prepreči nadaljnje prodiranje komunizma iz Kitajske po indokitajskih državah dalje proti jugu. Angleži so se obotavljali proti izvedbi tega načrta, da ne bi vznevoljili Indije, ki je odločno nasprotna ustvarjanju vojaških zvez, pri katerih sodelujejo povsem tuje države, kakor ZDA. Američani se tudi bojijo, da ne bi v državah, kakor so Laos, Kambodža pa tudi Južni Vietnam, prišlo do revolucije naznotraj. Na sedanji konferenci v Bangkoku naj bi izdelali podroben načrt za vojaško in gospodarsko organizacijo Jugovzhodne azijske zveze. Sedež osrednje pisarne naj bi bil v Bangkoku in ne v Singapuru, ki je bil prvotno v načrtu. Dulles in Eden bosta seveda govorila tudi o nevarnem položaju okoli Formoze.

Napad na slovensko zadružništvo na Koroškem

V Slovenski zadružni zvezi 50 zadrug in 6000 zadružnikov

Zadnje mesece je nemški tisk vsak dan priobčeval ostre napade proti slovenskemu zadružništvu na Koroškem, češ da slovenske zadruge pod okriljem Zveze slovenskih zadrug v Celovcu pokupujejo nemška posestva z denarjem Jugosvlavije. »Salzburger Nachrichten«, glasilo bivših nacistov, se je celo povzpelo do trditve, da slovenski kmetje požigajo nemške kmetije, da bi jih tako lahko poceni kupili. (V odgovor na to trditev je »Slovenski vestnik« objavil uradno statistiko koroške deželne komisije za preprečevanje požarov, ki ugotavlja, da je bilo v lanskem letu relativno najmanj požarov na področju južno od črte Šmohor - Beljak - Celovec - Velikovec, kjer prebivajo Slovenci v večini ali pomešani z Nemci.) Jasno je bilo, da je imela omenjena časopisna gonja namen očrniti slovensko zadružništvo pred Avstrijci nemške narodnosti in mu onemogočiti nadaljnji razmah. Ta gonja se je še bolj stopnjevala, odkar so bivši nacisti napovedali ustanovitev »Obrambne organizacije proti kulturni in gospodarski aktivnosti, iz tujine podpirane od slovenske iredente«. (Podobno organizacijo so že davno ustanovili v Trstu italijanski nacionalisti pod imenom Comitato per la difesa d'italianità pod pretvezo, da je italijanstvo potrebno obrambe, čeprav so prav Slovenci tisti, ki so potisnjeni v obrambo za vsak košček zemlje, ki jo še posedujejo.)

Da bi ovrgla trditve nemškega tiska, je Zveza slovenskih zadrug v Celovcu sklicala tiskovno konferenco v svoji tiskarni. Na konferenco so prišli tudi predstavniki nemškega tiska. Pojasnila o dejanskem delovanju Zveze slovenskih zadrug in njenih članic je dal poslovodeči podpredsednik dr, Mirt Zwitter. Dejal je, da o gospodarski infiltraciji, o kupovanju nemških posestev, hiš in parcel ni niti trohice resnice. Zemljiška knjiga pove vsakomur, *da imajo slovenske zadruge na Koroškem skupno 213 hektarov, 12 arov in 95 kv. metrov zemljiške posesti. To so pridobila večinoma v prejšnjem stoletju ali vsaj že pred več desetletji. Skoraj izključno iz slovenskih rok so si po letu 1954 pridobile samo 2 hektara, 20 arov in 94 kv. metrov, toda hkrati so zgubile 21 hektarov, 2 ara in 84 kv. metrov,* ker je avstrijsko sodišče odbilo zahtevo zadruge v Žvabeku, da se Slovencem vrne posestvo, ki ga je zadruga zgubila za časa nacistične vladavine.

Na žalost je moral dr. Zwitter ugotoviti, da nemške *zadružne zveze ustanavljajo podružnice v slovenskih krajih,* da bi izpodkopale tla domačim slovenskim zadrugam. Slovensko zadružništvo na Koroškem je pred nastopom nacizma imelo premoženja za 3,800.000 šilingov, kar ustreza današnji vrednosti okoli 38 milijonov šilingov (1 današnji šiling je okoli 25 lir), medtem ko doseže premoženje slovenskega zadružništva danes komaj 9 milijonov šilingov. Obratnih sredstev, ki so mu jih pobrali za časa nacizma, mu po vojni niso bila povrnjena. Nemška zadružna zveza je bila po vojni deležna velikih dotacij iz Marshallovega plana ter iz deželnih in državnih kreditov, medtem ko niso dali slovenskim zadrugam ničesar. Tako je naloženi kapital pri nemški zadružni zvezi na Koroškem dosegel 44,5 milijona šilingov, kapital pri Zvezi slovenskih zadrug pa niti ne 4 milijonov; blagovni promet te zveze znaša komaj 4% prometa pri nemški zvezi. Zadružna centrala na Dunaju je dala Zvezi slovenskih zadrug skromen prispevek za šolanje zadružnega naraščaja. *Pri gradnji hotela v Sekiri in dveh zadružnih skladišč* je Zvezi slovenskih zadrug priskočila na pomoč samo zadružna organizacija Slovenije z darilnimi pošiljkami cementa in opeke. V ostalem je bila navezana samo *na pomoč svojih 50 članic, v katerih je organiziranih okoli 6000 slovenskih zadružnikov.*

Državni sekretar Graf, ki pripada avstrijski ljudski stranki, je odbil uvozno dovoljenje za gradbeni material, ki ga je hotela podariti zadružna opekarna v Kranju kot pomoč za gradnjo kmetijske šole v Podravljah. Govornik je ob zaključku poudaril, da ima gonjo nemškega tiska za napad na zakonite pravice koroških Slovencev in da je na Koroškem potrebno mirno sožitje obeh narodov.

NOVA ODDAJNA POSTAJA V CELOVCU. Za celovško radijsko postajo je bil zgrajen ob Vrbskem jezeru nov oddajnik za srednje valove z jakostjo 25 kilovatov; ta je 4 krat močnejši kakor dosedanji v St. Petru. Stolp za anteno je visok 110 metrov; pozneje ga bodo povišali na 200 metrov. Za zgraditev in modernizacijo radiotehničnih naprav potroši Avstrija letno 30 milijonov šilingov. Glasilo avstrijske ljudske stranke Bauern Zeitung napada slovensko oddajo v celovškem radiu, češ da je slovenski jezik smrtni sovražnik Koroške.

naše mnenje

In če vstane tržaški Peujade?

Pierre Peujade, preprost trgovec s francoskega podeželja (St. Céré) je proti koncu januarja prikorakal v Pariz s čudno vojsko 250.000 mož — malih trgovcev in obrtnikov — ki so prihrumeli iz vse Francije. Zahteval je staro pravdo za ta francoski drobiž, ki ga tarejo visoki davki. Te je treba pravično razdeliti, težje breme naložiti na močnejša pleča, na bogatejše in močne finančne skupine in delniške družbe.

Mendès-France je sicer elastičen državnik, vendar mu je ta čuden pohod na francosko prestolnico napravil precej preglavic. Vlada ga je skušala preprečiti z dezorganizacijo železniških in avtobusnih zvez; nalašč je spremenila vozni red nekaterih vlakov in avtobusnih prog. Toda zagon francoskih malih trgovcev in obrtnikov, organiziranih v Zvezi za obrambo trgovcev in obrtnikov (Union pour la Defanse des Commerçants et Artisans) je bil premočan in je z lahkoto prodrl takšne zvite ovire.

Med poklicnimi politiki je seveda vstala zavist. Da bi jim ta podeželski trgovec, ki s svojim preprostim in neposrednim nastopom privlačuje množice, odnesel klientelo, nekdanje zveste volilce? Proglasili so ga za svojevrstnega fašista, toda pri množici ni to mnogo zaleglo. Peujade je takoj odgovoril: »Naša moč je mir, disciplina, dostojanstvo.« Zaman se je v njegovo gibanje skušalo vriniti nekaj fašističnih razgrajačev.

Njegovi ljudje so res disciplinirani, vendar po svoje. Včasih si dovolijo nenavadne »špase«, ki niso oblastem posebno ljubi. Večkrat se namreč zgodi, da trgovci in obrtniki že na sam namig svoje organizacije zapro trgovine in delavnice, ko se pojavijo v tem ali drugem podeželskem mestecu nenasitni davkarji.

Dajte cesarju, kar je cesarjevega! Toda do določene mere, kolikor zdrava trgovina in obrt lahko preneseta. Sezonske izredne razprodaje čevljev, tkanin, raznih predmetov, »beli tedni« in likvidacije vseh vrst trajajo letos v Trstu nenavadno dolgo. To je značilen pojav, ki bi moral dati misliti tržaškim finančnim in političnim oblastem — oddelku za državne finance, občinskemu finančnemu oddelku pa tudi samemu vladnemu komisarju. Trgovci in obrtniki pa tudi svobodni poklici so zdaj v najbolj kritičnem letnem času: ko poštarji prinašajo nova davčna nakazila, ko zapadejo stari davki, ko se izvajajo tako imenovane »prilagoditve« (conguagli) in ko je treba izpolniti Vanonijeve obrazce za nove davke. Treba je zbrati velike vsote denarja. Zato ni konca sezonskih prodaj; saj te navdajajo trgovca in obrtnika z upanjem, da bodo nižje cene vendar koga zvabile v lokal. Tudi vladni listi priznavajo, da so v Trstu davki višji kakor po Italiji in da se pobirajo strože. Na drugi strani pa preživlja Trst z deželo eno izmed najhujših gospodarskih kriz.

Kaj če bi tudi Trst dal iz sebe svojega Peujada?

ŽIVLJENJSKA MODROST

Nemški kancler (predsednik zahodnonemške vlade) Adenauer je nedavno dejal o sebi nekemu tujemu časnikarju: »Jaz sem 70% svoje vlade in 90% svoje stranke«.

Znani ameriški pisatelj Hemingway je na vprašanje, katerega pisatelja najrajši čita, odgovoril: Marka Twaina. V njem so združene 3 lastnosti, ki jih pri svojih tovariših zelo cenim: On piše dobro: čitatelju se stori smejati, a poleg tega je mrtev.

Pred 50 leti je bilo življenje neverjetno dokončno. Poslej postaja čedalje bolj začasno.

Večina ljudi živi v deželi nikogar — med dobrim in slabim.

Hudo je to, da nesposobnost, da dobro premisliš, često spremlja nesposobnost da molčiš.

KO SO ŽELEZNI PARNIKI IZPODRINILI LESENE LADJE

333 bomb na ladjedelnice Sv. Marka

Največja današnja tržaška ladjedelnica, ki je tudi ena izmed največjih v Evropi, je na bregu, kjer je bila nekdaj Tonellova ladjedelnica za lesene ladje. Tonello, bivši vodja Panfillijeve ladjedenice, ustanovljene leta 1779, je leta 1839 zapustil svojega gospodarja in odprl lastno ladjedelnico, ki je delovala do l. 1875, torej celih 36 let. Kakor njegov nekdanji gospodar Panfilli je tudi Tonello obogatel in si kupil obširno posestvo *Pri vrhu* (ali pri Orehu, kakor se ta kraj na koncu Osapske doline danes napačno imenuje), kjer si je ob cesti zgradil skoraj dvorcu podobno hišo in kjer je preživel svoja zadnja leta. Po njegovi smrti (leta 1890) si je kupil iz njegove zapuščine tedanji osapski dekan Kompare zelo lep naslanjač, na katerem je tudi podpisani večkrat sedel. Od leta 1875 do 1897 je bila Tonellova ladjedelnica zaprta in popolnoma zapuščena. Bila je doba, ko je staro gospodarstvo umiralo in ko so začeli železni parniki izpodrivati lesene ladje, ko se je na podlagi strojev začel razvijati moderni kapitalizem; saj je že l. 1818 dobil Trst s parnikom »Carolina« prvo redno zvezo z Benetkami.

Leta 1897 je Tržaški tehnični zavod, naslednik bratov Strudhoff, prevzel bivšo Tonellovo ladjedelnico, jo razširil in spopolnil ter usposobil za gradnjo železnih parnikov in od tedaj do danes so bile zgrajene vse največje tržaške in avstrijske ladje v tej ladjedelnici Sv. Marka. V njej je bil zgrajen tudi največji del avstrijske vojne mornarice. Še bolj razširjena in modernizirana je bila ladjedelnica Sv. Marka v letih 1926, 1930 in 1950, ko so jo prilagodili za gradnjo mostov in drugih železnih konstrukcij.

Ladjedelnica Sv. Marka pokriva zemljišče 195.400 kv. metrov. Bolj prostorna od nje je sicer ladjedelnica v Tržiču, ki pokriva 673.200 kv. metrov; toda v ladjedelnici Sv. Marka se lahko gradijo do 280 metrov dolge ladje, medtem ko je tržiška ladjedelnica sposobna samo za ladje do 215 metrov dolžine. Razen gredlja za 280-metrske ladje ima tržaška še dve drugi, eno za 200-metrske in eno za 150-metrske ladje. Do nedavno je imela ladjedelnica gredelj še za četrto ladjo, zdaj pa uporabljajo ta prostor za spajanje jeklenih plošč na tleh. Odtod jih žerjavi dvignejo in postavijo na mesto za nadaljevanje gradnje ladijskega trupa. Ti na tleh sestavljeni deli trupa tehtajo do 50 ton vsak. Na ta način gre delo od rok hitreje, kot bi šlo, ako bi vsako ploščo posebej postavili in spojili na trupu ladje. Pri gradnji ladje pomaga 13 premičnih žerjavov z zmogljivostjo do 35 ton. Razen teh so še trije plavajoči žerjavi, največji izmed njih dvigne čez 150 ton. Ladjedelnica je preskrbljena s tremi železniškimi tiri s skupno dolžino 2500 metrov. V Evropi, in sicer v Angliji, je samo en močnejši plavajoči žerjav (za 250 ton), toda ta je starega tipa z mostom.

Tržaška ladjedelnica Združenih jadranskih ladjedelnic (CRDA) prednjači v Italiji v gradnji ladij za prevažanja nafte, glede gradnje ladijskih motorjev in glede zelo obširne uporabe električnega spajanja. Neprestani tehnični napredek ji omogoča, da v rekordnem času zgradi naročene ladje. »Saturnia«, ki je tehtala 9000 ton, ko je bila splovljena, je bila spuščena v morje po 7 mesecih dela; »Conte Grande« (25.661 ton), pričeta 30. oktobra 1926, je bila splovljena 29. januarja 1927 in izročena 27. februarja 1928, to je v 16 mesecih; »Conte« di Savoia« (48.502 t), pričeta 4. oktobra 1930, je bila dovršena v 26 mesecih; »Iuvenal« (19.000 ton) v 9 mesecih in 20 dneh.

Od leta 1923 do l. 1939 so zgradili vse tri ladjedelnice Združenih jadranskih ladjedelnic, to je ladjedelnic Sv. Marka in Sv. Roka ter ladjedelnica v Tržiču 88 ladij s skupno tonažo 315.110 bruto ton in 15.336 ton uporabne prostornine, za razne države: Norveško, Švedsko, ZDA, Anglijo, Brazilijo, Argentino, Rusijo, Špansko, Portugalsko, Romunijo, Turško, Bolgarijo, Jugoslavijo, Poljsko itd. Tedanja vrednost teh ladij je znašala 14 milijonov 250.000 angleških funtov. V omenjeni dobi so bile zgrajene tudi oceanske ladje »Saturnija«, »Vulkanija«, »Conte Grande«, »Oceanija« in »Neptunija«, »Viktorija« in »Conte di Savoia«; zadnji dve z brzino 29 milj na uro.

Po drugi svetovni vojni so navedene tri ladjedelnice zgradile do 31. oktobra 1952 33 ladij s skupno bruto-tonažo 99.530 za tuje brodarje in 18 ladij s skupno bruto-tonažo 144.755 za italijanske brodarje; med njimi so tudi 13.000-brutotonske motorne ladje »Avstralija«, »Oceanija« in »Neptunija«, dalje 11.600 brutotonska motorna ladja »Afrika« in obe 27.760 brtotonski moderni ladji »Giulio Cesare« in »Augustus«, največji v povojni dobi v Italiji zgrajeni ladji.

Po 31. oktobru 1952 so omenjene ladjedelnice prejele naročila za 20 ladij s skupno tonažo 204.000.

Pred obrežjem ladjedelnice Sv. Marka že plava dograjena in s stroji opremljena »Aquileia«, zraven nje pa »Piave«, v katero pravkar postavljajo stroje; na bregu pa dovršujejo trup 18.500 tonske ladje-petrolejke, v morje jo bodo spustili meseca maja. V delu je tudi 9500-tonska tovorna ladja za parobrodna družbo »Lussino«. Dno premca (prednjega dela ladje) je že zgrajeno, prav zdaj pa postavljajo prve stolpce za dno krme. Gradnja tretje 4500-tonske ladje za plovno družbo »Adriatica« pa je šele v samem začetku. Na gredelj postavljajo plošče, ki bodo sestavljale hrbtenico ladjinega dna. Medtem ko so bile pri prejšnjih ladjah vse trupove plošče med seboj z žeblji zakovane, se je ta način dela ohranil zdaj samo za dno, ki mora biti najkrepkejši del ladje, ves ostali del trupa pa je sestavljen iz električno spojenih plošč.

Na ladjedelnico Sv. Marka je bilo v zadnji vojni spuščenih 333 bomb. Škoda, ki so jo bombe povzročile, se ceni na približno 30 milijard lir; zmogljivost ladjedelnice je bila vsled tega zmanjšana za 75%.

(Zanimive podrobnosti o tehnični modernizaciji v ladjedelnici Sv. Marka priobčimo v naslednjem članku.)

—od—

PO SVETU

FRANCIJA JE NAŠLA SVOJEGA PREDSEDNIKA

Več kakor 14 dni so francoski parlamentarci iskali predsednika vlade, ki bi predsedoval 21. vladi po vojni. Po odstopu Mendes-Franca je predsednik republike Coty poveril mandat za sestavo nove vlade neodvisnemu desničarju Pinayu, ki naloge ni mogel izvršiti; nato krščanskemu demokratu Pflimlinu, ki je znan po svojem načrtu za ustanovitev tako imenovane »Zelene zveze« (agrarne unije). Ko je tudi ta propadel je prejel mandat socialist Pineau. Tega so zrušili komunisti in skrajni desničarji. Končno je prišel na vrsto radikal Edgar Faure, ki je že dolgo let uspešno vodil francosko gospodarstvo in finance in ki ga je Mendes-France pred padcem postavil za zunanjega ministra. Faure računa tudi na podporo krščanskih demokratov.

OBISKI ITALIJANSKIH DRŽAVNIKOV V LONDONU

Predsednik italijanske vlade Scelba in zunanji minister Martino sta bila več dni na obisku v Londonu. Italijanski tisk je splošno zadovoljen s potekom tega obiska, ki pomeni zbližanje med Italijo in Anglijo. Po splošni reviziji mirovne pogodbe, ki jo je izvojevala Italija s pomočjo Amerike in Anglije, in po takšni rešitvi tržaškega vprašanja, ki je v splošno ugodila italijanskim zahtevam, niso Italijani imeli več kaj zahtevati v Londonu. Tako je vsaj pisal neki italijanski list. Vsekakor je danes že splošno znano, da je bil glavni pobudnik tržaškega sporazuma angleški zunanji minister Eden. Nekateri tuji listi so tudi poročali, da namerava Anglija utrditi svoje prijateljstvo z Italijo na škodo Francije. Italija bi rada poslala nekaj stotisočev svojih delavcev v Anglijo, toda Angleži so to ponudbo odbili, ker se temu upirajo angleški delavci.

OGROMNA ŠKODA V GENOVI

Dan poprej kakor je na Tržaškem grmelo in treskalo, a hkrati snežilo (v noči od 20. na 21. febr.), je ligursko obalo obiskalo silno neurje, ki je napravilo zlasti v genoveškem pristanišču ogromno škodo. Te še ni mogoče popolnoma oceniti. Računajo, da bo škoda, ki so jo pretrpele pristaniške naprave iz cementa in železa, znašala okoli 4 milijarde lir. Ladje le z veliko težavo pristajajo. Ko so med neurjem skušali rešiti tovor 600 ton karbida s švedske ladje »Nordanland« (4500 t), je do karbida na ladji vdrla voda in strahovita eksplozija je skoraj uničila ladjo. Škodo cenijo na 1 milijardo lir. Več velikih petrolejskih ladij so komaj rešili in privlekli zopet v prstanišče. Petrolej bodo razkladali lahko šele čez dober teden. Pristaniška uprava je izdala objavo, da je prizadet samo del pristanišča (Sampierdarena), medtem ko ostalo pristanišče lahko sprejema pošiljke. V pristanišču je bilo okoli 20 ladij poškodovanih. Okoli 1400 pristaniških delavcev združenja »Compagnia ramo industriale« stavka v Genovi že nad 1 mesec. Od časa do časa se jim pridružijo tudi delavci v tovarnah, da bi jih podprli. V Srbiji so poklave napravile ogromno škodo; nekaj vasi so morali izprazniti.

VSI MRTVI V BELGIJSKEM LETALU. Po 8 dneh vztrajnega iskanja so našli v snegu na gori Terminillo (80 km od Rima) veliko belgijsko letalo »Sabena«, ki se je ponesrečilo. Letelo je 4 metre prenizko in zadelo v goro. V njem je bilo 29 potnikov in posadke. Med njimi je bila tudi mlada italijanska filmska igralka Marcella Mariani.

Pomladanski velesejmi

DUNAJSKI VELESEJEM

Letošnji dunajski spomladanski velesejem bo od 13. do 20. marca. Na tem sejmu bodo priredili posebno razstavo koles, motornih koles in avtomobilov; nadalje letalsko razstavo in modno revijo.

SEJEM V GRADCU

Spomladanski velesejem v Gradcu bo letos od 30. aprila do 8. maja. Graški velesejem je posvečen zlasti izmenjavi z jugovzhodnimi državami, kakor z Jugoslavijo.

MILANSKI VELESEJEM

Letošnji velesejem v Milanu bo od 12. do 27. aprila.

VODIČ PO NEMŠKIH SEJMIH V 11 JEZIKIH

Uprave sejmov Frankfurt, Hannover, Koeln in strokovnih sejmov Muenchen, Nuernberg in Offenbach so izdale vodič po nemških sejmih »Deutsche Messen 1955« v 11 jezikih in 270.000 izvodih.

TRI KULTURNE

ZVESTOBA ŠPANSKEGA KARDINALA. Kardinal Segura, ki je prišel zaradi svojega gledišča o Francovi politiki v spor z Vatikanom in ki mu je bil postavljen koadjutor (pomočnik), je pred množico vernikov izjavil svojo zvestobo Vatikanu. Dodal je, da ostane vdan Rimu, čeprav mu to nalaga veliko žrtev. Hkrati je kardinal Segura napadel protestantsko propagando v Španiji.

PROTI KONFESIONALNIM ŠOLAM V BELGIJI. Belgijska vlada namerava odpraviti tako imenovane konfesionalne šole, to je šole, ki so v rokah raznih veroizpovedi, predvsem katoliške. Po načrtu vlade, v kateri so socialisti in liberalci, naj bi šola bila popolnoma nevtralna. Proti temu načrtu so vstali belgijski škofje, med njimi kardinal Van Roey in škof Kerkof. Minister prosvete Gollard je k tem protestom v pastirskih listih pripomnil, da bo boj za novo šolo vsekakor oster.

VERSKEGA ČUSTVA RUSKIH DRŽAVLJANOV NE SMEJO ŽALITI. Moskovska »Pravda« je pred nekaj meseci pozvala svoje pristaše, naj poživijo protiversko propagando. Te dni je isti list o tem vprašanju objavil uvodni članek, ki je zbudil zanimanje tudi v tujini. »Pravda« je v tem članku svetovala organizacijam, naj pazijo, da v svoji protiverski propagandi ne bodo žalili vernikov v njihovih čustvih. Protiverska propaganda mora sloneti samo na znanstveni podlagi.

Mednarodna trgovina

Tržaški lesni trg

Na tržaškem trgu ni nastopila nikakšna bistvena izprememba, ki bi razbistrila položaj. Na trg ne prihajajo zadostne količine blaga iz zaledja. Skrčil se je dovoz iz Avstrije, a prav tako tudi iz Jugoslavije, ki zahteva zdaj višje cene tudi za izvršitev starih pogodb. Glede Češkoslovaške in Romunije domnevajo, da se bodo pojavile na Bližnjem vzhodu z večjimi količinami blaga šele poleti. Romunija s težavo izpolnjuje obveze, ki jih je sprejela nasproti državam Bližnjega vzhoda. Trgovci ob Perzijskem zalivu so v zadnjem času pričeli nabavljati manjše količine lesa na Švedskem. Ta les je cenejši kakor avstrijski. Blago običajnega levantskega tipa stane fob Trst 47-48 dolarjev kub. meter, centimetrsko pa 44 dolarjev; tramovja ni dovolj na razpolago.

Na Koroškem so lansko leto posekali 1,954.000 kub. metrov lesa, se pravi, da so za 94% prekosili sečnjo, ki je bila v načrtu, da se zavarujejo gozdovi. Izčrpani so bili zlasti manjši gozdovi. Zaradi škode, ki jo je v zadnjem času povzročilo neurje v gozdovih, bo Avstrija imela letos na razpolago več lesa. Pravijo, da bo ta povišek dosegel več stotisočev kubičnih metrov. Višina za letos določene sečnje bi sicer dosegla 4,6 milijona kubičnih metrov.

PAPIR NA ITALIJANSKEM TRGU

Zavojni papir vrste »Superior« stane v Italiji 170-180 lir kg, tiskovni papir 145 in tanek papir za kopije 220-250 lir kg. Pošiljke surovin prihajajo iz tujine redno, tako s Švedskega kakor tudi iz Jugoslavije. Pogodbe, ki jih je Jugoslavija zaključila za izvoz celuloze, so zajele že ves kontingent, ki je na razpolago do spomladi prihodnjega leta. Čeprav tujina stremi za višjimi cenami, pod katerimi je pripravljena dobaviti surovine, je malo verjetno, da bi se papir v Italiji podražil, ker je v obtoku malo denarja.

KRZNA NA LONDONSKEM TRGU DRAŽJA

Zadnja dražba raznih vrst krzna na londonskem trgu je bila zelo uspešna. Pojavili so se kupci tudi iz Francije, Nemčije in Italije. Skoraj vse ponudene vrste so našle kupca. Cene so se precej povzpele. Zbirka astrahanskega krzna iz jugozahodne Afrike, v kateri je bilo 224.966 komadov, je bila prodana po ceni 44/6 šilingov za komad, to se pravi, da je dosegla za 12.5% višjo ceno kakor v decembru 1954. Zelo so povpraševali po bobru in kanadski kuni zlatici. Kune so šle po ceni, ki je bila za 12.5% višja. Na trgu so bile tudi večje količine ruskega krzna.

HMELJ V NUERNBERGU

V prvih tednih februarja je prišlo na nuernberškem trgu do precejšnjih kupčij s hmeljem iz leta 1954. Povpraševali so zlasti po vrsti Hallertauer, za katerega so plačevali 295—325 DM za 50 kg (proti takojšnjemu plačilu). Ker je kupčija šla tako naglo od rok, računajo, da ni več toliko hmelja na razpolago, kakor so prvotno domnevali (60.000 centov).

PROIZVODNJA SLADKORJA V ZDA. V letu 1954 so ZDA pridelale 6 milijonov 500.000 t sladkornega trsa, kar ustreza 555.000 t surovega sladkorja; leta 1953 je pridelek znašal 7 milijonov 212.000 t sladkornega trsa ali 630.000 t surovega sladkorja. V istem času je pridelek sladkorne pese dosegel 14 milijonov ton ali 2,037.000 ton surovega sladkorja (v letu 1953 12 mil. ton, ali 1,817.000 t surovega sladkorja).

IZRAELSKI ČEVLJI ZA POLJSKO. Poljska delegacija se pogaja z Izraelsko, da bi ji ta dobavila čevlje. V Varšavo je že prispela prva pošiljka izraelskih čevljev. Gre za 5.000 parov. Izraelski izvedenci računajo, da bodo lahko izvozili na Poljsko 250.000 parov čevljev.

ČVRSTE CENE ŽIVEGA SREBRA V LONDONU

Cene živega srebra so v Londonu še vedno čvrste, čeprav so angleški potrošniki skušali ceno potisniti navzdol. Kvotacije so se ohranile v okviru cen na drugih mednarodnih trgih. Steklenica živega srebra stane na skladišču v Londonu 109-111 funtov šterlingov,

MNOGO KAVE V BRAZILIJI. Brazilski institut za kavo je naznanil, da bo po mnenju izvedencev kavin pridelek v Braziliji v letu 1955-56 rekorden. Dosegel bo 21 milijonov vreč po 60 kg.

DENAR

ZVIŠANJE OBRESTNE MERE NA NORVEŠKEM. Norveška narodna banka je zvišala obrestno mero od 2,5% na 3,5%. Vlada skuša po tej poti uravnovesiti norveško gospodarstvo. Njena gospodarska politika gre za tem, da bi v letu 1955 omejila investicije in skrčila uvoz na kredit. Ta ukrep je v tujini izzval precejšnjo pozornost, ker je bila zdaj na Norveškem prvič po 9 letih zvišana obrestna mera.

NEMŠKA MARKA SIBKEJŠA NASPROTI BELGIJSKEMU IN FRANCOSKEMU FRANKU. Iz Frankfurta poročajo, da je okoli 20. februarja nastopila oslabitev nemške zahodne marke nasproti belgijskemu franku in francoskemu franku. Belgijski frank je 18. februarja notiral 8,448. Tako je dosegel raven 2 promil izpod višine, ko nastopi intervencija Narodne banke. Francoski frank je nasproti marki napredoval za 1,5 promil.

FRANCOSKI FRANK SE DRŽI. Kljub dolgi vladni krizi se položaj francoskega franka na borzah ni poslabšal. Tako je n. pr francoski frank (100 frankov) notiral v Curihu 11. februarja 1,1412, teden nato (18. februarja) 1,1425 švicarskega franka. V Bruslju 11. febr. 13,46, 18. febr. 13,426 belgijskega franka; funt šterling je stal v Parizu 11. febr. 990, 18. febr. 980 frankov. Belgijski frank je stal v Parizu 11. II. 726, 18. II. 725.

TUJE DEVIZE V MARKAH. Bank deutscher Laender obračunava devize po naslednjih uradnih tečajih: 1 egiptovski funt 12,05 DM G (Geld—denar) in 12,07 DM B (Brief—pismo); 100 italijanskih lir 0,071 DM G, 0,673 DM B; 100 jugoslovanskih dinarjev 1,398 DM G, 1,42 DM B; 100 avstrijskih šilingov 16,135 DM G, 16,175 DM B; 100 portugalskih eskudov 14,59 DM G, 14,63 DM B; 100 grških drahem 14 00 DM G.

NIŽJA TARIFA NA FRANCOSKIH ŽELEZNICAH

Uprava francoskih železnic je sklenila znižati prevozne tarife na vagonih, ki potujejo naravnost v tujino (brez prekladanja blaga) za 7,55%. Znižanje velja od 1. marca in se ne nanaša na blagovni promet, ki je pod nadzorstvom montanske unije. Uprava francoskih železnic namerava splošno znižati tovorne prevozne tarife. Železniško omrežje bodo razdelili v tri kategorije. Na velikih progah bodo tovorne tarife znižali za 10%, na postranskih progah pa jih bodo zvišali.

POSTAVE IN DELO

Opozarjamo na naslednje najvažnejše določbe o vsakoletni skupni prijavi dohodkov v smislu ukaza ZVU št. 75/1952, deloma spremenjenega z ukazom št. 131/1952:

Davčno prijavo (Vanoni) mora vložiti vsakdo, ki je podvržen neposrednim davkom, in sicer do 31. marca. *Izvzeti so edinole:* a) delojemalci, ki imajo samo dohodke kategorije C/2, to se pravi plačo ali mezdo stalne narave, kolikor v pogledu dopolnilnega davka od skupnih dohodkov (»complementare«) ne presegajo letnih 600 tisoč lir; b) osebe, katerih skupni obdavčljivi dohodek, odmerjen v pogledu dopolnilnega davka ne presega letnih 480.000 lir, to pa samo takrat, če izvirajo dohodki iz zemljišča, agrarne rente ali iz prejemkov, ki so obdavčljivi posredno proti povračilu. *Z drugimi besedami, ni treba vložiti davčne prijave* samo tistim uradnikom in delavcem, katerih skupna plača ali mezda ne znaša na leto več ko 600.000 lir, in pa tistim osebam, katere imajo dohodke samo iz zemljišča, iz agrarne rente in iz zaposlitve, če ti skupni dohodki ne presegajo letnih 480.000 lir. Vsi drugi so dolžni vložiti prijavo, čeprav njihovi letni dohodki v preteklem letu niso dosegli niti davka prostega minimuma 240.000 lir. Pod dohodki se razumejo dohodki v preteklem koledarskem letu.

Delniške ter druge družbe in zavodi, ki morajo predložiti letno bilanco, morajo vložiti davčno prijavo hkrati z letno bilanco v roku treh mesecev po njeni odobritvi. Kdor prijave ne vloži, se kaznuje z globo 5000 do 100.000 lir, ki se v lažjih primerih zniža za eno tretjino, v težjih pa zviša za eno polovico. Niso pa izključene tudi druge posledice, ki jih predvidevajo za primer napačne ali zakasnele prijave drugi davčni zakoni.

Ustrezne obrazce za davčno prijavo razpošilja davčni urad davčnim obvezancem na dom; *kdor obrazca ne prejme, ga mora iti sam iskat.*

RAZPOREDITEV DOHODKOV V KATEGORIJO C/1.

Dohodki industrijskih, trgovskih, obrtnih in drugih podobnih podjetnikov se zaradi odmere dohodninskega davka razporedijo bodisi v kategorijo B (mešani dohodki, izvirajoči iz vložene glavnice in iz dela), ali pa v kategorijo C/1 (dohodki, izvirajoči iz izvrševanja obrti ali svobodnega poklica); znano je, da so dohodki iz kat. B podvrženi znatno višji lestvici obdavčenja nego dohodki kat. C/1.

Podjetnik ima pravico, *da se mu dohodki razporedijo v kat. C/1,* ako izpolnjuje naslednje pogoje: a) če je vložena glavnica razmeroma nizka in se hitro obnavlja in če izvirajo dohodki pretežno iz podjetnikovega osebnega dela; b) če podjetnik ne zaposluje več ko dva nameščenca, najsi sta tudi člana družine ali sorodnika, stalno zaposlena v tem podjetju; niso pa v tem številu všteti vajenci.

Če podjetnik iz davčne kartele ugotovi, da so mu bili dohodki razporejeni v kat. B, čeprav ima pravico do kat. C/1, se sme zoper razporeditev pritožiti na okrajno davčno komisijo; pritožbo mora spisati na kolkovanem papirju za 100 lir.

Tem nevšečnostim se utegne davkoplačevalec že vnaprej izogniti, če *v svoji letni davčni prijavi,* v razpredelnici »annotazioni del contribuente«, izrecno zahteva, naj se mu dohodki razporedijo v kat. C/1. Če davčni urad njegove zahteve ne bo upošteval, se bo vseeno smel pritožiti na okrajno davčno komisijo.

ZNIŽANA DAVČNA STOPNJA V KAT. B IN C/1

Dohodki kat. C/1 so od 1. . 1952 podvrežni, kolikor presegajo letnih 240.000 lir, davčni stopnji 8%, če pa dohodki ne presegajo letnih 960.000 lir, se obdavči presežek nad 240.000 lir le s polovično stopnjo, t. j. 4%. Na povsem enak način se obdavčijo s polovično redno davčno stopnjo tudi dohodki kat. B, kolikor ne presegajo zneska 960.000 lir. Ta ugodnost ne velja samo za fizične osebe, temveč tudi za delovne zadruge in za vse družbe razen delniških, komanditnih in družb z omejeno zavezo pod pogojem, da se ukvarjajo s proizvodnjo blaga ali pa z izvrševanjem uslug in če se njihovo delovanje vrši pretežno z delom lastnih članov. V smislu okrožnice ministrstva za finance št. 305200 z dne 27. 11. 1952 se imajo za družbe, ki jim je predmet dajanje uslug, tudi trgovske družbe.

Umestno je, da navedejo davčni zavezanci v svoji letni davčni prijavi vse tiste okolnosti, ki dokazujejo pravico nad znižano davčno stopnjo. V veliki meri bo seveda odločilno, v koliko družabniki nimajo v rokah samo vodstva, temveč opravljajo *v pretežni meri sami tudi tiste posle,* ki so navadno pridržani uradništvu ali delavstvu.

„GOSPODARSTVO"

izhaja vsak drugi petek. — UREDNISTVO in UPRAVA: Trst, Ulica Geppa 9, tel. 38-933 - CENA: posamezna številka lir 25, za Jugoslavijo din 15. — NAROČNINA: letna 600 lir, polletna 350 lir. Pošt. ček. račun »Gospodartvo« št. 11-9396; za Jugoslavijo letna 380 din, polletna 200 din: naroča se pri A.D.I.T.-u, DRZ. ZALOŽBA SLOVENIJE, Ljubljana, Stritarjeva ulica 3-I, ček. rač. pri Narodni banki št. 604-T 375, za cono B letna 380 din, polletna 200 se naročajo neposredno pri upravi »Gospodarstva«. — CENE OGLASOV: za vsak m/m višine v širini enega stolpca 40 lir, za inozemstvo 60 lir.

Glavni urednik dr. Lojze Berce
Odgov. urednik dr. Stanislav Oblak
Založnik: Založba »Gospodarstva«
Tisk: Tiskarna »Graphis«

Za francoski dnevnik je treba 100 milijonov frankov

Pregled francoskega tiska nam pokaže, da je v zadnjem času tisk v Parizu zopet pridobil premoč v primeri s podeželskim tiskom, se pravi, da naklada pariških listov hitreje raste kakor naklada listov na podeželju. Vsi listi, ki izhajajo izven Pariza se imajo za podeželske.

Naklada vseh pariških dnevnikov je lansko leto dosegla 4,100.000 na dan, medtem ko so leta 1952 v Parizu natiskali 3,800.000 izvodov dnevnikov na dan. V istem času, se pravi leta 1954, je naklada francoskih podeželskih listov dosegla 6,500.000, v letu 1952 pa 6,400.000 izvodov na dan. Na podeželju zavzema prvo mesto »Ouest-France« s svojimi 500.000 izvodi; list je najbolj razširjen v bretonskih departmanih, ob Maini in deloma tudi v Normandiji. V Lyonu je osvojil prvo mesto »Le Progrès«, ki izhaja v 315.000 izvodih na dan. Severne predele in Pas-de-Calais obvladata »La voix du Nord« (310 tisoč izvodov) in »Nord-Matin« (160 tisoč izvodov). V Bordeauxu je najbolj razširjen »Sud-Ouest« (290.000 izv.) in okoli Toulouse »La Depeche du Midi« (245.000 izv.). V francoskih Alpah je najbolj razširjen »Le Dauphine Libéré« (260.000), medtem ko obvlada pokrajine Loire »Na Nouvelle République« (225.000), v Lorenu pa »L'Est Republicain« in Marseille »Le Provencal« (165.000 izvodov).

Štirje glavni pariški dnevniki imajo skupno naklado 2,731.000 izvodov, in sicer:

»France-Soir« 1,041.000, »Le Parisien Libéré« 790.000, »Le Figaro« 468.000, in »L'Aurore« 432.000 izvodov.

Ti listi so pridobili mnogo svojih čitateljev s svojim velikim obsegom (12 do 18 strani na dan), medtem ko imajo njihovi tekmeci 6-8 strani. Tem velikim listom sledi 8 ostalih čisto političnih ali gospodarskih dnevnikov, ki ne vabijo čitateljev s senzacionalnimi poročili. Njihova naklada znaša po vrsti:

»Le Monde« (neodvisen)	167.000
»L'Humanite« (komunist.)	158.000
»Paris-Presse«	154.000
»La Croix« (katoliški)	153.000
»Liberation«	127.000
»Franc-Tireur«	106.000
»Combat«	63.000
L'Information« (gospodarski)	62.000
Skupaj	290.000

Poleg tega izhaja v Franciji tudi več športnih dnevnikov. Nekateri listi so v rokah močnih finančnih skupin, ki so si po njih zagotovile svoj vpliv na francosko javnost. Tako n. pr. skupina Amaury, ki ima v svojih rokah »Le Parisien Libere«, skupina Hachette pa nadzira »Paris-Presse«, tekstilna skupina Prouvost ima 49% delnic družbe, ki izdaja »Figaro«, skupina Boussac je soudeležena pri listu »Aurore«; prav tako nadzira razne liste skupine Bleustein-Blanchet.

Kdor hoče danes pričeti z izdajanjem francoskega dnevnika mora imeti v rokah vsaj okoli 100 milijonov frankov in vzdržati izdajanje na izgubo vsaj eno leto ali še več. Ako pridejo časniki v roke finančnih skupin, se navadno prelevijo v čisto informacijske liste, ki poročajo o dogodkih tako, da privlečejo čimveč bralcev in ne izražajo določenih političnih smernic. Med politične liste sodijo tako imenovani listi »d'opinion«, medtem ko označujejo prve s »presse d'information«. Politični listi imajo navadno manjšo naklado kakor čisto informacijski.

Vse kaže, da so listi v velikih mestih bolj pod pritiskom konkurence radia in televizije kakor listi na deželi.

Britanski avtomobili vrste »Standard Eight«, ki jih izdeluje podjetje Standard Motor Company v Coventryju. Ta avtomobil je zamišljen kot lahko, ekonomično prevozno sredstvo za splošno uporabo. Ima 4 sedeže, štiricilindrski motor in 4 prestave in je najbolj ekonomičen od vseh, ki so danes na tržišču. Ob koncu lanskega leta je produkcija teh avtomobilov dosegla že 1000 na teden. Nekaj primerkov so razstavili na mednarodni avtomobilski razstavi v Londonu

Formoza je privlačna tudi z gospodarskega vidika

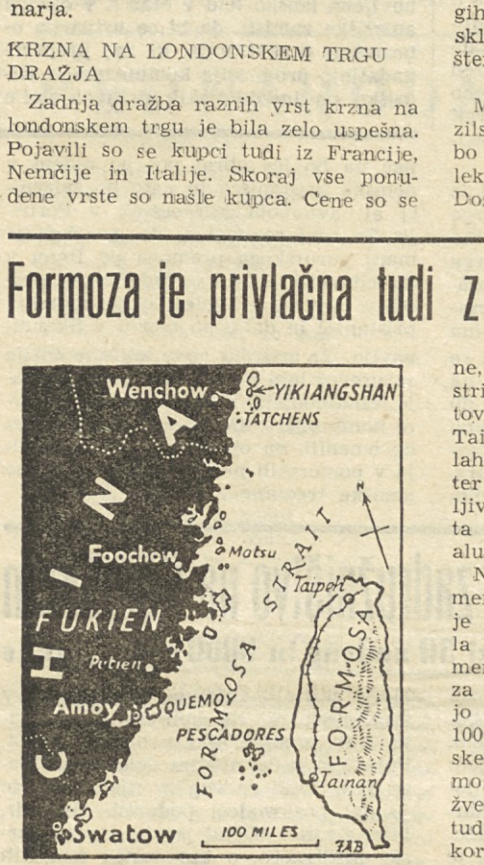

Vsak trenutek lahko izbruhne med Kitajsko in Čangkajškovo vojsko boj za Formozo. Čangkajškova vojska je že izpraznila večji otok Tačen na severu, pekinška vlada zahteva še izpraznitev otokov Kvamoja in Macuja v ožini med Formozo in celino. Poročajo, da se je v prvi praski za te otoke potopilo več raznih pomorskih vozil Mao Cetungove mornarice.

Sam otok Formoza obsega 15.000 kv. milj in je približno tako velik kakor polovica Irske. Formoza pomeni po portugalsko »lep«; Kitajci imenujejo otok Taiwan. Površina otoka je gorata in pokrita z gozdovi. V normalnih časih je na otoku živelo okoli 4,5 milijona ljudi. Danes je na tem otoku in na Peskadorih menda kar 9 milijonov Čangkajškovih pripadnikov. Na otoku je najbolj razvito kmetijstvo, toda Japonci, ki so vladali na otoku od leta 1897 do konca druge svetovne vojne, so razvili tudi rudarstvo in industrijo. Tako je pri Kacsijungu velika tovarna aluminija, lastnina družbe Taiwan Aluminium Corporation, ki lahko predela letno 16.000 ton glinice ter pridobi 8.000 ton aluminija. Zmogljivost te tovarne se da podvojiti. Leta 1953 je tovarna pridobila 4.200 ton aluminija.

Na Formozi je zelo razvita tudi cementna industrija, katere proizvodnja je v prvih petih mesecih 1954 dosegla 223.800 ton. Formoza bi lahko cement izvažala; danes ga uporabljajo za graditev utrdb. Zgraditi nameravajo novo cementarno z zmogljivostjo 100.000 ton. V prvih petih mesecih lanskega leta so izkopali 867.000 ton premoga, 3.400 ton žvepla in 7.900 ton žvepleno-železne rude. Na Formozi so tudi predilnice in strojne tovarne, kakor tovarna Dieselovih motorjev, pralnih strojev, koles (ki izdela 50.000 koles na leto), ventilatorjev, pa tudi ladjedelnice in oljarne. Zdaj so pričeli izkoriščati tudi vodno silo. Formoza uvaža stroje z Japonskega; v okviru posebne pogodbe bo iz Francije uvozila do maja za 2,2 milijona dolarjev strojev.

Čankajšekova vlada si prizadeva, da bi obnovila trgovinsko mornarico. V ta namen bo v okviru štiriletnega načrta (do 1957) zgradila 21 trgovinskih ladij po 4.200 ton vsaka. Formoza je v prvem polletju lanskega leta izvozila za 20,5 milijona funtov blaga, in sicer za 11 milijonov futov sladkorja, 2 milijona riža, 1,1 mil. čaja, 0,7 mil. banan in 0,2 mil. funtov ananasov. in citronovega olja. Skoro polovica izvoza gre na Japonsko in 12% v Indijo. Formoza je v prvem polletju lanskega leta uvozila za 19,4 mil. funtov šterlingov blaga; 51% blaga je prišlo z Japonskega, 14% iz ZDA, 5% iz Velike Britanije, 2% iz Zahodne Nemčije. Poleg tega je Formoza z ameriško gospodarsko pomočjo uvozila v prvem polletju lanskega leta še za 15,9 milijona funtov blaga; samega bombaža za 4 milijone, pšenice za 2 5, fižola in graha za 2,3 milijona funtov.

* * *

V Italiji prevladuje velekapital

Ob koncu lanskega leta je bilo v Italiji 24.696 delniških družb (vštete so tudi delniške komanditne družbe) s skupno delniško glavnico 2,234.622 milijonov lir. Ob koncu leta 1953 je bilo v Italiji 24.006 delniških družb, z delniško glavnico 1,926.082 milijonov lir, se pravi, da je število delniških družb lansko leto naraslo za 690, medtem ko se je delnišak glavnica povečala za 308.540 milijonov lir. Leta 1953 je število družb v primeri s položajem leta 1952 naraslo za 727, medtem ko se je delniška glavnica povečala za 428.922 milijonov lir.

Tem statističnim podatkom naj dodamo še ugotovitve glavnega tajnika italijanske komunistične stranke Togliattija na zadnjem kongresu strank. Njegovih ugotovitev ni nikdo doslej zanikal. Togliatti je ugotovil, da je v rokah 24 delniških družb 39% vsega nominalnega kapitala vseh italijanskih delniških družb. Znana avtomobilska družba FIAT kontrolira 25,7% vsega delniškega kapitala, ki je vložen v železarsko in kovinsko industrijo, medtem ko je v rokah te družbe najmanj 90% italijanske avtomobilske proizvodnje. Družba MONTECATINI poseduje 55% vse delniške glavnice, ki je vložena na kemičnem področju, SNIA VISCOSA celo 76,9% delniške glavnice, investirane na področju umetnih vlaken. Družba ITALCEMENTI ima skoraj 45 odst. delniške glavnice, vložene na sektorju apna in cementa.

Za boljše delo - boljše plačilo!

Na občnem zboru sindikalne podružnice Litostroja v Ljubljani je spregovoril tudi predsednik Izvršnega sveta Slovenije Boris Kraigher. Govoril je o vprašanju dviga življenjske ravni, ki je povezano s pravilnim izvajanjem novega plačilnega sistema, pa tudi z vprašanjem dviganja proizvodnosti dela. Nov plačilni sistem gre za tem, *da vzpodbuja delavca k večji proizvodnosti, se pravi k bolj učinkovitemu delu.* Jugoslavija ima danes že prvovrstne tovarne, kakor je n. pr. Litostroj; zdaj gre za to, da se ta tehnična sredstva z dobro organizacijo dela in učinkovitejšim delom čimbolj izkoristijo. Z dviganjem proizvodnosti se dvigne tudi zaslužek; večji zaslužek omogoča dvig življenjske ravni. Predsednik glavnega odbora Zveze sindikatov Slovenije Janko Rudolf je na tem zboru govoril zlasti o novem plačilnem sistemu. Ta omogoča plačevanje dela po učinku. Uveljavljeno je bilo načelo: *Za enako delo enako plačilo, za boljše delo — boljše plačilo!* Razdeljevanje zaslužka mora temeljiti na proizvodnosti vsakega posameznika, oziroma vsega delovnega kolektiva. Dosedanji tarifni sistem ni vzpodbujal tistih ljudi, ki nosijo glavno težnjo vse proizvodnje. Zato se je čutilo nazadovanje proizvodnosti dela. Lani je proizvodnost dela v Sloveniji ostala na ravni predlanskega leta. Lanski plačni sistem je namreč omogočil najemanje novih delavcev. Tako se je proizvodnja sama sicer dvignila, proizvodnost posameznega delavca pa nikakor ni napredovala, temveč je celo padla. Tako ni mogoče zvišati življenjske ravni. Lahko zaposlimo še toliko in toliko tisoč novih delavcev, toda življenjske ravni posameznika ne bomo s tem dvignili, ker je pač proizvodnost ostala na prejšnji ravni. Zdaj ne bomo več pospeševali povečavanja števila zaposlenih, temveč nov sistem teži za tem, da se delo zboljša. Ta sistem bo podjetja priganjal, da bodo dvignila proizvodnjo, zboljšala organizacijo in tako napredovala.

Socialni UTRINKI

SODOBNO PREISKOVANJE STORILNOSTI V JUGOSLAVIJI

»Glas rada«, glasilo hrvatskih sindikatov, je priobčil iz razgovora z ravnateljem instituta za proučevanje storilnosti dela inž. Stjepanom Hanom zanimive podatke o preiskovanju storilnosti dela v Jugoslaviji. Ta institut je bil ustanovljen pred enim letom. Proučil je proizvodnost dela že v 10 tovarnah in premogovnikih v Jugoslaviji. V kratkem bo izdal bilten o proizvodnosti dela v jugoslovanskih premogovnikih, nato še razpravo o proizvodnosti dela v tekstilni industriji. Institut se zdaj zavzema za ustanovitev središča za izobrazbo srednjih in nižjih vodečih kadrov v industriji. Pri svojem delu uporablja institut najnovejše metode, ki so v uporabi zlasti v Združenih ameriških državah. Institut razpolaga s potrebnimi aparati, ki jih je lahko nabavil s sredstvi tehnične pomoči Organizacije združenih narodov. Gre za elektronske aparate, ki snemajo razne kretnje in gibe delavca pri delu. Namen vseh teh preizkusov je, da se izločijo vsi nepotrebni gibi in nepotreben trud ter tako poveča do skrajnih možnosti storilnost delavca. Vsako leto nastopi okoli 12.000 novih delavcev v jugoslovanski industriji. Večina teh pride z dežele in se le polagoma uvedejo v novo delo.

Ameriški strokovnjak Cambell predava zdaj na 4-mesečnem tečaju, ki ga obiskujejo razni jugoslovanski inženirji in tehniki, da bi se spoznali z najnovejšimi pridobitvami glede preiskovanja storilnosti dela. Ta strokovnjak bo obiskal verjetno tudi važnejša jugoslovanska industrijska središča, v katerih bo imel predavanja. Preiskovanje storilnosti dela je danes toliko bolj aktualno, ker so v Jugoslaviji uvedli nov plačilni sistem prav na podlagi storilnosti dela; se pravi, da bo delavec, ki bo bolje delal, bolje plačan.

iz TRSTA v BUENOS AIRES

DOŽIVLJAJI SLOVENSKEGA POMORŠČAKA

56.

Pristaniški pilot, ki nas je spremil do zadnjega valobrana, se je nekam zaskrbljeno oziral v nebo in kar mudilo se mu je nazaj v varni pristan. Preden se je poslovil, nas je še enkrat poskušal pregovoriti, da bi se vrnili na sidrišče in počakali boljšega vremena. Toda spomin na vse težave, ki sem jih imel pri iskanju posadke pred izplovljenjem in strah pred zasmehovanjem številne gruče prijateljev, ki so gotovo še čakali pri carinarnici na naš povratek sta podkrepila mojo odločitev, da izplovemo za vsako ceno. Morje je bilo še razmeroma malo valovito in računal sem, da se bomo do noči in do srečanja s pravo nevihto že toliko oddaljili od obalnih čeri, da ne bodo več nevarne za našo plovbo. Prav zato smo ob nastopajočem mraku pluli naravnost proti vzhodu, ne meneč se za pravo smer, ki naj bi nas vodila proti jugu. Mornarji so skrbno povezali vse predmete na palubi, katere bi valovi lahko odnesli. Razpeli so tudi vrvi med premcem in krmo, katere naj bi omogočale varno kretanje po palubi. Gomez je seveda že čepel v svojem skrivališču v podpalubju in v strahu pričakoval tisto premetavanje ladje, ki ga je vedno spremenila v pravega živega mrtveca, ali kakor se je sam imenoval: v treznega pijanca.

Ostali potniki, ki niso imeli drugega dela kot obujati spomine na preživele dogodivščine v Pernambuku, so sloneli ob ograji ladje in opazovali čudno, vedno bolj močno svetlikanje izpod morske površine. Fosforescenca je v teh predelih močnih morskih tokov prav vsakdanji pojav, toda svetlikanje tega večera gotovo ne bo pozabil nihče med prisotnimi. Čim bolj se je temnilo, tem bolj pogoste so bile drobne lučke, ki so hitele mimo boka ladje. Včasih se nam je zazdelo, da plovemo v zlati peni, ki se je v čudnih vrtinčastih oblikah mešala globoko pod morsko površino. Od časa do časa so to zlato-srebrno preprogo pretrgali delfini ali tuni, ki so se sami svetili v sijajnem odsevu tega čudnega pojava. Izpačene velike svetlečih se teles morskih prebivalcev so tej preprogi neprestano menjale tkalni vzorec, ki si ga človeška domišljija ne bi mogla zamisliti. Ko smo brzeli nad vlakom sardin in drugih malih rib, se je pod nami odvijala zlat svitek brokata in ko smo malo zatem zašli v gručo meduz, se je enakomerno bleščeči brokat spremenil v čudne packe Picasovega platna. Ko je razburkano morje že pljuskalo na palubo, smo globoko pod gredljem naše ladje opazili dve ogromni svetleči se obli, ki sta se med seboj približevali in oddaljevali, dokler jih začudeni nismo izgubili iz vidika. Ugibali smo, kakšne morske pošasti naj bi lete bile, ko nas je iz prijetnega sna te kresne noči zbudil velik val, ki se je tako iznenada razbil čez nas, da je bila prava sreča, da ni nikogar pobral s seboj. Nesrečnež, ki bi tedaj padel v morje, se prav gotovo ne bi dobro počutil med vsemi svetlečimi se strašili oceana.

Tedaj se je za nas začel ples, ki je trajal natančno tri dni in tri noči. Pri tem nam je godel gotovo sam peklenšček, saj je prav malo manjkalo, da se naše potovanje ni tedaj žalostno zaključilo. V zmešnjavi temne noči smo spravili vsa jadra in za silo privezali k jamborom, da bi jih veter in valovi ne odnesli. Na prednjem jamboru smo pustili samo malo, prečno jadro, ki je krmarju vsaj deloma pomagalo pri krmarjenju med vedno večjimi valovi. Premec smo usmerili poševno na valove in veter, ker bi bila plovba za valovi in za vetrom smrtnonevarna. V tem primeru bi se kaj kmalu znašli na nevarnih čereh pernambuške obale. Ni nam torej preostalo nič drugega kot boriti se čim bolj v smeri vetra in v tem pridobiti na času, ker smo vedeli, da nevihta v tropskih predelih iznenada pridivjajo in se na vso srečo tudi hitro potišajo.

Vse kar smo prvo noč lahko storili, je bilo to, da smo držali ladjo v smeri, ki je bila najbolj ugodna. Toda tudi to ni bilo lahko. Že prvi valovi so nam poplavili prostor, kjer je bil električni stroj za razsvetljavo, zaradi česar smo ostali brez luči in je vsako čitanje kompasa bilo nemogoče. Naslednjega dne sem spoznal, da bi nam tudi kompas le malo pomagal, ker je od neprestanega nagibanja in poskakovanja ladje postal skoro neuporaben. Odločili smo se za najprimitivnejše sredstvo, ki je imelo dosti slabih, a k sreči še več dobrih strani, in nam je tako vsaj prvo noč one strašne nevihte rešilo življenje.

Naša krmarska hišica je imela krog in krog mala okenca, skozi katera se je krmar podnevi lahko orientiral. Ko smo namreč ugotovili, da ladja plove v pravi smeri, so valovi, ki so imeli isto smer z vetrom, najmočneje pljuskali ob eno samo steno krmarnice. Razbili smo okence na tej strani in od tedaj je edina krmarjeva naloga bila ta, da je ladjo držal v tisti smeri, pri kateri sta veter in morje neprestano silila skozi razbito okno. Voda je iz krmarnice prav lahko odtekala, kar je bilo na palubi. Poleg kazanja prave smeri so ti pljuski tople morske vode opravljali še drugo dobro delo: v popolnoma enakih presledkih so oblivali krmarjev obraz, ki ga tako ni mogel obvladati spanec.

Kaj se je vse tri dolge dni in še daljše noči na ladji dogajalo, ne bom opisoval, ker mi mogoče ne bi verjeli. Kaj smo zadnjo noč nevihte doživeli, niti sam ne vem, ker sta me utrujenost in spanec premagala, kljub prej omenjenemu pljuskanju slane vode v obraz. Prebudil sem se četrtega dne zjutraj, ko se je nevihta že pomirila in je skozi razbito okno krmarnice prodirala hladna vlaga tropskega jutra.

Žalosten je bil pogled na opustošeno palubo »Genove«, s katere je izginilo vse, kar ni bilo dobro privezano. Od prednjega trikotnega jadra je ostala le raztrgana in umazana krpa, ki se je zapletla med premocene vrvi prvega jambora. Začuden sem opazoval vse to zleknjen čez krmilo, kjer me je premotil spanec, in poskušal sem dognati, koliko časa je usmiljena roka usode vodila »Genovo« po razdivjanem oceanu.

(Se nadaljuje.) K. P.

PRILIKOM VAŠEG DOLASKA U TRST
POSJETITE U VAŠEM INTERESU
◆ MAGAZIN ENGLESKIH ŠTOFOVA
TRST - ULICA SAN NICOLO' BROJ 22 - TELEFON 31-138 - TRST
◆ PRODAJA NA VELIKO I MALO ORIGINALNIH
ENGLESKIH ŠTOFOVA ZA MUŠKA I ŽENSKA
ODIJELA UZ NAJNIŽE CIJENE.

vestnik SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA
SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10/I. - TELEFON ŠT. 78-06

Iz delovanja SGZ

KAJ JE S TRŽAŠKO-JUGOSLOVANSKO ZBORNICO

Dne 17. t. m. so se sestali predstavniki Slovenskega gospodarskega združenja s tajnikom Trgovinske zbornice Addobatijem ter z njim razpravljali o ustanovitvi Trgovinske zbornice za pospeševanje prometa med Trstom in Jugoslavijo. Predsednika slov. gospodarskega združenja sta iznesla, da je bil že pripravljen tudi osnutek pravil mešane zbornice, ki predvideva paritetno zastopstvo Jugoslovanov in Tržačanov; da bo imela zbornica svoj sedež v Trstu; da bo predsednik izmenoma Tržačan in na to Jugoslovan; da se bo zbornica posvetila izključno gospodarski dejavnosti, ki se nanaša na povečanje prometa in trgovine med Trstom in Jugoslavijo; da so kot člani iniciativnega odbora že pristopili razni tukajšnji trgovci ter da prihajajo v pisarno združenja trgovcev, da bi pospešili ustanovitev mešane zbornice. Tajnik Trgovinske zbornice je obljubil vso nadaljnjo podporo tej pobudi, češ da je Trst zainteresiran na izmenjavi z Jugoslavijo.

Nato so predstavniki združenja sporočili, da bo v najkrajšem času prišlo do ustanovitve iniciativnega odbora za ustanovitev mešane tržaško-jugoslovanske zbornice.

OBVESTILA

Prijave Vanoni. Združenje je razposlalo svojim članom okrožnico o prijavi davkov na podlagi Vanonijevega zakona. Združenje opozarja ponovno svoje člane, da jo prečitajo in pripravijo vse potrebne podatke ter jih izročijo skupno z obrazcom Vanoni združenju vsaj do 10. marca. Vse tiste, ki ne bi prejeli do omenjenega datuma Vanonijevega obrazca, naj se zglasijo na združenju.

DAVEK NA POSLOVNI PROMET IGE

28. februarja poteče rok za prijavo Registrskemu uradu kosmatih dohodkov v letu 1954. Zato pozivamo vse trgovce na drobno, obrtnike, gostilničarje in krčmarje, ki plačujejo davek na poslovni promet v povprečnem dogovorjenem letnem iznosu, da do omenjenega datuma prijavijo svoje dohodke.

POVEČANJE TAKSE ZA UPRAVNE KONCESIJE

Z objavo v Uradnem vestniku štev. 4 (1 februarja) je bil raztegnjen na Tržaško ozemlje zakon Italijanske republike z dne 10. dec. 1954. štev. 1164. Ta zakon določa povišanje takse za upravne koncesije. Gornji zakon zadeva zlasti mlekarne in urarne. Zato obveščamo prizadete, da doplačajo razliko do 28. t. m. ker bodo sicer po tem roku denarno kaznovani.

Trgovci z Jugoslavijo!

IZKORISTITE REDKO PRILOŽNOST, KI VAM JO DAJE GOSPODARSTVO. NAŠ LIST BO OB SPOMLADANSKI PRIREDITVI ZAGREBŠKEGA VELESEJMA IZŠEL V POVEČANI IZDAJI, KI BO RAZŠIRJENA NA SEJMU. TAKO BOSTE LAHKO S PRIMERNIM OGLASOM SEZNANILI JUGOSLOVANSKE ODJEMALCE S SVOJIM BLAGOM IN NAŠLI NOVE POSLOVNE ZVEZE.

Višji proračun v prvem polletju

Tržaški generalni vladni komisar dr. Palamara je predstavnikom tržaškega tiska obrazložil glavne poteze proračuna za Tržaško ozemlje, ki zajema prvo polletje 1955. Izdatki dosežejo skoraj 25 milijard (24.927,586.000 lir), se pravi, da so precej višji kakor so bili v drugem polletju lanskega leta (22,893,662.000 lir). Ker znašajo dohodki 19.250,919.000 lir, se je pojavil primanjkljaj v znesku 5 milijard 676,667.000 lir, ki ga bo pokrila država. Zanimivo je, da so dohodki, ocenjeni na 19.250,919.000 lir, precej višji kakor so bili v drugem polletju lanskega leta (16.110,887.000). Med dohodke so všteta tudi povračila raznih posojil. Če odbijemo te, ostanejo čisti dohodki za prvo polletje 1955: 17.611,419.000 (v drugem polletju 1954 15,845,787.000). Zanimiva je še druga poteza tržaškega državnega proračuna. *Izredni izdatki* namreč dosežejo 4.488,105.000 lir, se pravi, da bi bil proračun brez izrednih izdatkov skoraj uravnovešen.

Uvoz darilnih pošiljk v Jugoslavijo

Nove carinske olajšave

Uprava carin FLR Jugoslavije je izdala nova navodila glede carinjenja darilnih pošiljk v smislu čl. 4 uredbe o začasni carinski tarifi. *Po teh navodilih so oproščeni carine naslednji gospodinjski predmeti:*

radijski aparati, štedilniki vseh vrst, kuhalniki, hladilniki, sesalci prahu, pohištvo, otroško kolo, stroji za pranje perila, šivalni stroji, stroji za likanje perila, peči, likalniki, toplomeri, aparati in orodje, ki se uporablja v gospodinjstvu za pripravljanje testa in jedil, tudi električni; gramofoni, stroji za pranje posode, jedilni pribor za 6 oseb in pregrinjala za postelje. Ugodnosti oprostitve plačila carine lahko izkoristi *eno gospodinjstvo enkrat letno* v teži do 100 kg in v vrednosti do 150.000 dinarjev po cenah notranjega trga samo za lastne potrebe. Prošnja za oprostitev plačila carine, kolkovana s 530 din in vsaka priloga s kolkom za 25 din, se vloži na carinarnici. V prošnji je treba navesti natančen opis darilnega predmeta, vrednosti na notranjem trgu, ime in priimek pošiljatelja in njegov naslov. Dodati je treba izjavo, da prosilec do zdaj še ni bil oproščen carine za takšne predmete.

Kot dokaz o darilu upošteva carina: a) pismo pošiljatelja z ovitkom, iz katerega je razvidno, da se predmet pošilja kot darilo, in naslovom pošiljatelja; b) poročilo tuje tvrdke, ki pošilja podarjeni predmet, iz katerega je razvidno, da se predmet pošilja kot darilo po nalogu tretje osebe, ki mora biti imenovana v tem obvestilu; c) *izjava pošiljatelja, dana pred jugoslovanskim političnim predstavništvom v tujini ali pred oblastmi države, iz katere se pošilja zadevni predmet — da je ta predmet res darilo.*

Če zgoraj naštete predmete prinesejo s seboj potniki — razen uslužbencev, društvenih in gospodarskih organizacij — kupljene iz prihrankov, izda carinarnica o oprostitvi plačila carine, če taki potniki dokažejo z izjavo darovalca, dano pred jugoslovanskim političnim predstavništvom v tujini ali tujim oblastem, da je bil zadevni predmet podarjen.

Navedene olajšave veljajo tudi za logaritmična računala, šestila v vrednosti 20.000 dinarjev v eni garnituri, mize za risanje, stetoskope, medicinske slušalke, medicinske brizgalke in aparate za merjenje krvnega tlaka, ki jih prejmejo kot darilo jugoslovanski študenti, vendar le na podlagi potrdila, da so redni slušatelji zadevnih fakultet. Te olajšave veljajo tudi za rabljene predmete. Carinarnice oprostijo plačila carine *brez odločbe* vse naštete predmete, katerih vrednost ne presega 2000 dinarjev za en kos.

Po čl. 3 uredbe o začasni carinski tarifi lahko prejmejo državljani FLRJ brez carine kot darilo: a) živilske proizvode v določenih količinah; b) blaga za 5 kg, vendar le do 10.000 din vrednosti; c) blaga do 10 kg, vendar le do 25.000 din vrednosti na notranjem trgu, ki je prosto carine v določenih količinah in ki ga uvozijo potniki kot prtljago ob vrnitvi iz tujine; č) rabljeni gospodinjski predmeti. Vse to le, če se pošilja kot darilo in če je namenjeno potrebam tiste osebe ali njegove ožje družine.

Te olajšave uživajo ob enakih pogojih tudi: a) *tuji državljani,* redni slušatelji kakšne fakultete v Jugoslaviji; tuji študenti, ki so specializirani v Jugoslaviji ali študirajo v okviru mednarodne študentske izmenjave; c) tuji strokovnjaki-specialisti v Jugoslaviji in č) akreditirani tuji dopisniki tujih listov.

KRONIKA

DVA ZNAČILNA SPREJEMA. Italijanski zunanji minister Martino je nedavno sprejel bivšega tržaškega prefekta za časa nacistične vladavine med vojno g. Coceanija in bivšega poveljnika republiške milice v Istri Bagninia kot predstavnika Združenja Julijske Krajine in Dalmacije (Associazione della Venezia Giulia e Dalmazia). Omenjena dva gospoda je sprejel tudi predsednik republike Einaudi. Tržaški mesečnik »Trieste« obžaluje, da je prišlo do teh sprejemov, ker tako ljudje, ki so med vojno sodelovali z Nemci in zapravili sadove prve svetovne vojne, danes nastopajo v Rimu kot predstavniki tržaških koristi.

ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE KMETOVALCEV. Kmečka zveza je 5. februarja priredila na Proseku sestanek, na katerem je njen tajnik Mirko Kosmina orisal namene Kmečke zveze in posebno pomen kmetijskega socialnega zavarovanja ter najnovejšega zakona o bolniškem zavarovanju kmetov, ki je bil nedavno uveljavljen v Italiji, ki ga je treba raztegniti tudi na Tržaško ozemlje.

ZA OBMEJNI PROMET. Združenje malih neposrednih kmetovalcev je iz Trsta poslalo italijansko-jugoslovanski mešani komisiji v Vidmu pismo, v katerem priporoča uvedbo obmejnega prometa v pasu, ki bi lahko presegal 15-20 km in ki bi zajel vse Tržaško ozemlje ter koprski in bujski okraj.

TUJI DRŽAVLJANI SE MORAJO VNOVIČ ZGLASITI na tržaški policiji (kvesturi); to velja tudi za begunce v taboriščih.

PROTESTNA STAVKA PRISTANIŠKIH DELAVCEV je bila 19. februarja od 8. do 13. ure. Delavci so protestirali proti odvažanju tržaških ladij v Genovo in Neapelj.

ZOBNI ZDRAVNIK DR. ROBERT HLAVATY ordinira zdaj tudi v Trstu, v ulici Lavatoio 4-I od 14. do 18. ure. Na Opčinah sprejema od 9. do 12. ure ter od 19. do 20. ure.

DIJAKI NA GORIŠKIH GIMNAZIJAH. Milanski list »Il Sole« navaja naslednje podatke o številu učencev in dijakov v šolah na Goriškem (v Italiji): osnovne šole 10.473 Italijanov, 771 Slovencev; v nižjih srednjih šolah: 1622 Italijanov, 127 Slovencev; na italijanskih tehničnih šolah 551, obrtnih šolah 151, srednjih tehničnih šolah 509; na italijanskih višjih srednjih šolah (klasičnih in realnih) in učiteljišču 996, na slovenskih 109. Teh podatkov nismo utegnili preveriti. Otroci slovenskih staršev-optantov ne smejo obiskovati slovenskih šol; tehničnih in obrtnih šol Slovenci nimajo, zato obiskujejo italijanske.

TRŽAŠKI LIST »IL LAVORATORE«, glasilo Komunistične partije Tržaškega ozemlja, je 20. februarja praznoval 60-letnico svojega obstanka. Pred vojno so fašisti uničili njegove uredniške prostore in tiskarno.

DVE LADJI-PETROLEJKI V TRŽIČU. Italijanska plovna družba »Cosarma« iz Palerma je pri ladjedelnicah v Tržiču naročila dve ladji petrolejki s tonažo 19.000 ton.

ZA AVTONOMNO DEŽELO FURLANIJA — JULIJSKA KRAJINA

Na predlog senatorja Sturza je italijanski senat sprejel zakon o deželni avtonomiji, kakor jo predvideva ustava. Zakon vsebuje tudi določbe glede volitev deželnih poslancev. Gre samo za obrise deželne avtonomije, ker še ni bilo določeno upravno področje, ki naj ga zajame deželna avtonomija. Vsa uprava v Italiji se oslanja na občine in pokrajine (prefekture). Pojem dežele (regione) še ni bil dovolj jasno označen. V smislu Sturzovega zakona se bo ustanovila tudi dežela Furlanija — Julijska krajina. Po prvotnih načrtih naj bi ta dežela zajela tudi Tržaško ozemlje, vendar ni ta načrt prodrl, češ ker ima Tržaško ozemlje, ki sicer tudi ni še pravno priključeno k Italiji, svoje posebne probleme. Slovenski občinski svetnik v Trstu dr. Jože Dekleva je v imenu Slovensko-italijanske ljudske fronte pozdravil uvedbo deželne avtonomije, ki ustreza sodobnemu pojmovanju demokracije. Dežela Furlanija — Julijska krajina naj zajame poleg pokrajin Gorica in Videm tudi Tržaško ozemlje, je izjavil dr. Dekleva.

Samo rožice z Goriškega

Milanski gospodarski list »Il Sole« je priobčil nenavadno optimistično poročilo o razvoju gospodarstva na Goriškem pod Italijo. V uvodu omenja P. A. Rosa, da je bilo ozemlje Goriške zaradi zgubljene vojne skrčeno od 2702 na 215 kv. kilometrov in število občin od 42 na 9. Število prebivalstva se ni skrčilo v istem razmerju kakor ozemlje (za 92%); saj šteje še vedno okoli 80.000, to je okoli 40% nekdanjega prebivalstva; število industrijskih in obrtniških podjetij se je skrčilo za okoli 60%, trgovinskih pa za okoli 47%. Goriškemu so pozneje pridružili okraj Tržič z 9 občinami. Pisec omenja napredek elektroindustrije, katere proizvodnja je dosegla leta 1949 110.000 kWh, leta 1950 780.000, l. 1951 910.000 in leta 1952 1,300.000 kWh. Kakor znano, je goriška pokrajina s Tržičem pridobila znane ladjedelnice, ki proizvajajo tudi železniški material in letala. V načrtu je izsušitev 3200 ha ozemlja pri Tržiču. Tekstilni tovarni v Gorici in Ronkah imata 110.000 vreten in 2000 statev z mesečno zmogljivostjo 625.000 kg preje in 2 milijona kv. metrov tkanin. Razmeroma je zelo razvita lesna industrija (v Krminu, Marijanu in Gorici). Goriško ima tudi nekaj kemične industrije, opekarn itd. Pisec omenja tudi ugodnosti delne proste cone, ki so pospešile razvoj likerske industrije. K razvoju trgovine je pripomogel tudi obmejni promet z Jugoslavijo.

Celotna slika njegovega poročila je vsekakor preoptimistična in škodi naporom goriških gospodarskih ustanov, da bi prepričale rimske oblastnike, da je Gorica potrebna izrednega upoštevanja. Vprašanja brezposelnosti pisec niti ni načel.

Med Italijo in tujino

Avstrija. Protokoli mešane italijansko-avtsrijske komisije ze dne 15. 5. 1952 in z dne 20. 2. 1953 so bili znova podaljšani za dobo štirih mesecev, do konca letošnjega maja. Tako so uvozni kontingenti, pro rata temporis seveda, v višini štirih dvanajstin, še nadalje nespremenjeni. Prošnje za uvozna in izvozna dovoljenja, kolikor gre za blago, ki je podvrženo ministrski licenci, se bodo reševale od 25. februarja dalje.

Turčija. Italija je nedavno sklenila s Turčijo dva gospodarska dogovora. V Ankari so 27. januarja podpisali zapisnik o normalizaciji in pospeševanju trgovinskega prometa v okviru obstoječega trgovinskega in plačilnega sporazuma, katerega veljavnost poteče letos konec maja. S tem protokolom so predvidevali sistemizacijo zamrznjenih terjatev italijanskih izvoznikov za dobave blaga na turški trg, in sicer z nakupom turškega blaga, zlasti bombaža, v manjši meri pšenice, tobaka in oljnih semen.

V Rimu so pa podpisali 29. januarja sporazum o gospodarskem in tehničnem sodelovanju med obema državama; z njim so predvideli razne italijanske dobave, kakor industrijske opreme, ki jih bo Turčija plačala šele v roku enega do štirih let po dobavi. Ministrstvo za zunanjo trgovino in Cambital sta že izdala k temu sporazumu izvršilne predpise, ki zadevajo vlaganje prošenj, izdajanje bančnih overil in druge formalnosti s tem v zvezi.

Devizni računi prostih švic. frankov. Z 31. januarjem je Cambital obnovil devizne račune prostih švicarskih frankov, izvirajoče iz izvoznih operacij in iz rimes(»conti valutari esportazioni e rimesse«). Dohodke v švic. frankih mora italijanski izvoznik oziroma koristnik v smislu obstoječih predpisov odstopiti do 50% Cambitalu, za ostalih 50% ga pa Cambital prizna na omenjenem računu. Zneski iz tega računa se smejo potem uporabiti: za poravnavo obveznosti iz kupčij za blago razpredelnice A (torej za blago uvoženo iz držav dolarskega področja, s katerimi Italija nima posebnih trgovinskih sporazumov), za uvoz po obrazcu 1/L, ki predvideva plačila v prosti valuti, za nakazilo stroškov poslovnim ljudem ki potujejo v Švico, z omejitvijo do največ 50 šv. fr. za vsako potovanje, in tudi za druge namene, če da zanje Cambital predhodno dovoljenje. V zvezi s tem je ponovno uvedeno kvotiranje teh deviz na italijanskih borzah in določanje srednjega tečaja na način in z učinki, kakor je predvideno v odl. zak. z dne 19-9-1949, št. 632.

Poravnajte naročnino!

„Gospodarsko razstavišče“ vabi v Ljubljano

Ljubljana 22. II. 1955.

V glavnem mestu Slovenije, v Ljubljani so bili vsakoletni velesejmi že tradicionalni. V zadnjih letih pred drugo svetovno vojno je imela Ljubljana kar dva velesejma vsako leto: pomladanski in jesenski velesejem. Slovenija, pa tudi ostala Jugoslavija, je razstavljala na teh razstavah obilo raznovrstnega blaga; udeleževali so se pa teh razstav radi tudi tuji razstavljalci, predvsem iz Avstrije, Nemčije in Italije. Po vojni so bile v Ljubljani že raznovrstne razstave, ki so privabile mnogo tujcev v naše mesto, kot razstavljalce ali kot obiskovalce teh zanimivih prireditev. Vse te razstave so bile zamisel in izvedba posameznih zadevnih organizacij.

Ljubljana ima ugodno geografsko lego, dobre prometne zveze; je turistično središče in ima najlepše perspektive za razvoj svojega gospodarstva. Vse te okoliščine so vplivale na odločitev gospodarstvenikov Slovenije, da se zgradi v Ljubljani stalno »Gospodarsko razstavišče« z namenom, da se olajša in pospeši izmenjavo naših izdelkov na domačem in tujem trgu.

»Gospodarsko razstavišče«, organizira poleg stalnih razstav slovenskega gospodarstva posebne razstave in sejme za posamezne stroke gospodarstva, republiškega (Slovenija), zveznega (Jugoslavija) in mednarodnega pomena. Večje prireditve niso omejene zgolj na Slovenijo ali Jugoslavijo, temveč so vnešene v mednarodni koledar razstav. Razstavišče bo ob Titovi (prej Tyrševi) cesti, nedaleč od glavnega kolodvora. Razstavni prostor bo obsegel že v letu 1955. v paviljonih okrog 7.000 kvadratnih metrov. Poleg gospodarskih koristi, ki jih bo imel vsak obiskovalec takih razstav, bo na sejmih poskrbljeno tudi za mnogovrstno razvedrilo.

V letu 1955 bo »Gospodarsko razstavišče« priredilo naslednje razstave oziroma velesejme:

Od 4. do 13. junija: I. MEDNARODNO RAZSTAVO PREDELAVE IN UPORABE LESA. Ta razstava bo prikazala naše lesno gospodarstvo v vseh fazah predelovanja od drevesa do končnih izdelkov. Poučna bo posebno za vse tiste, ki se strokovno šolajo, pa tudi za ostalo občinstvo bo privlačna. Ker je Slovenija znana prav v tej panogi po svojem izvozu raznega lesa in lesnih izdelkov naši sosedi Italiji, bo gotovo ta razstava naletela na ugoden odmev v tujini. Italiji se pri tem daje ugodna prilika, da razstavi svoje stroje in druge potrebščine za obdelavo lesa, kar idealno spopolnjuje gospodarstvo obeh držav.

Od 2. do 24. julija: I. TURISTIČNA RAZSTAVA. V času tradicionalnega ljubljanskega festivala bodo mnogoštevilni obiskovalci imeli priliko, da si ogledajo to razstavo. Prikazani bodo razvoj in perspektive našega turizma, posebno v Sloveniji.

Od 6. do 15. avgusta: I. MEDNARODNA RAZSTAVA EMBALAŽE, ki bo obsegala prikaz embaliranja, kolekcijo inozemske embalaže, stroje za pakiranje in za izdelovanje embalaže in domačo embalažo. Posebno ta panoga nudi našim sosedom dovolj prilike, da razstavijo pri nas njihove priznane lične embalažne izdelke.

Od 3. do 11. septembra: I. MEDNARODNA RAZSTAVA VIN. To bo prvi mednarodni prikaz vin iz vseh proizvodnih okolišev naše države, pa tudi iz tujine. Razstava ima namen, da dvigne naše vinogradništvo, popularizira naše vino, hkrati pa poglobi naše zveze z inozemstvom, kar naj poveča izmenjavo blaga.

Od 24. septembra do 9. oktobra: I. OBRTNIŠKI VELESEJEM. Za ta velesejem se posebno pričakuje izredno velik obisk, saj bo to prava gospodarska manifestacija naših obrtnikov in rokodelcev. Naši obrtniki so znani po svojih solidnih in kvalitetnih izdelkih, kar bo ta razstava prav gotovo v polni meri potrdila.

Od 23. do 30. oktobra: I. JUGOSLOVANSKA RAZSTAVA USNJARSTVA Z MEDNARODNO UDELEŽBO. Slovenija je — mislim, da ne trdim preveč — daleč po svetu znana po svojih usnjarskih izdelkih. Najrazličnejše kože, njih predelava, vsakovrstne barve, od klasičnih do modernih, usnje za tapeciranje, za obutev, usnjena galanterija, vse to bo prikazano kar najbolj pestro. Na tej razstavi bodo posebno strokovnjaki našli obilo pobud za svoje delo, zanimiva pa bo tudi za slehernega potrošnika.

Od 19. do 30. novembra: II. MEDNARODNA RAZSTAVA RADIA IN TELEKOMUNIKACIJ. Ta razstava je namenjena domačim in tujim proizvajalcem, da bi spoznali radiofonijo in televizijo. Pri tem se vsem tujim razstavljalcem daje ugodna priložnost, da navežejo stike z domačimi proizvajalci-razstavljalci. Ker pri nas televizija še ni dosti znana, nas bodo tuji razstavljalci seznanili s temi proizvodi sodobne tehnike. Marsikaj od razstavljenega se bo dalo uvesti tudi pri nas, seveda v okviru naših razmer in možnosti.

-om.

PROMET BLAGA SKOZI SUEŠKI PREKOP NARAŠČA. V prvih enajstih mesecih tega leta je blagovni promet skozi Sueški prekop znašal 94.298.000 t proti 84.709.000 t v istem razdobju lanskega leta. Prekop je preplulo v enajstih mesecih tega leta 12.318 ladij proti 11.749 ladij v lanskem letu.

PROMET v pristanišču

JUGOSLOVANSKE LADJE

Jugolinija. »Vis« je priplula 10-2 iz Bejruta s 1450 t blaga in odplula 15. II. na Reko. »Sarajevo« je prispela 13. 2. iz Aleksandrije s 674 t, vkrcala 1243 t in odplula 16. 2. na Reko. »Užice« je prispela iz Turčije s 3.000 t rudnin in odplula 16. 2. »Velebit« je prispela 19. 2. iz severne Evrope z 284 t, vkrcala 120 t in odplula 20. 2. na Reko. »Hercegovina« je priplula 17. 2. iz Grčije z 204 t in odplula 18. 2. na Reko. »Titograd« je prispela 19. 2. iz Aleksandrije s 1700 t, vkrcala 700 t in odplula 24. 2. na Reko. »Žužemberk« je priplula 23. 2. iz Hajfe s 400 t pomaranč in odplula 24. 2. na Reko.

Pričakuje se prihod: »Zagreba« iz Aleksandrije, »Lovčena« 27. 2. iz severne Evrope, »Velebita« 1. 3. z Reke.

Jadrolinija. »Pelješac« je priplula iz Grčije z 298 t blaga, vkrcala 197 t in odplula 16. 2. na Reko. »Lastovo« je prispela iz Grčije 22. 2. s 180 t, vkrcala 220 t in odplula 23. 2. na Reko.

Pričakuje se prihod »Pelješca« 1. 3. iz Grčije.

NOVA POTNIŠKA ZVEZA MED TRSTOM IN RDEČIM MORJEM. Egiptovska plovna družba »Misr« in »Alexandria Navigation« sta sklenili podaljšati progo Trst-Aleksandrija-Bejrut na Suez in Rdeče morje. Novo mesečno progo bosta vzdrževali dve egiptovski moderni ladji, ki sta bili zgrajeni pred nekaj leti v Trstu. Gre za ladji »Star of Alexandria« in »El Nil«. Na teh tovorno potniškoh ladjah je prostora za 12 potnikov; ladji plujeta z brzino 14 milj. Nova linija bo vzdrževala zvezo med Trstom, Aleksandrijo, Bejrutom, Port Saidom, Suezom, Port Sudanom, Djeddanom in verjetno tudi Adenom.

ZVIŠANJE BRODARINE NA BLAGO V ZAVOJIH, NAMENJENO V LEVANT. Na svojem zadnjem sestanku je zveza »Black sea and Danube Conference« sklenila povišati za 10% tarife na blago v zavojih. Povišanje se bo uveljavilo 1. maja.

POŠILJKE AVSTRIJSKIH UMETNIH GNOJIL. Tovarna »Stickstoffwerke« iz Linza je v mesecu januarju izvozila skupno 3.276 vagonov umetnih gnojil, od tega 392 čez pristanišče Hamburg, 70 vagonov čez Bremen, **191 čez Trst in 623 skozi reško pristanišče.** Po Donavi so odposlali pošiljke namenjene vzhodnim in balkanskim državam.

ZA POVEČANJE JUGOSLOVANSKE MORNARICE

Jugoslovanska Narodna banka je določila 24 milijard dinarjev plovnim družbam za nova naročila ladij. Več kot 40% tega posojila bo prejela **»Jugoslovanska linijska plovidba«,** ki bo zgradila s tem denarjem 10 ladij po 3.000 bruto registrskih ton in 3 ladje po 1700 brt. »Jadranska linijska plovidba« bo prejela 8,09 milijard dinarjev za gradnjo treh potniških ladij s tonažo 2.700 brt, za 7 manjših kombiniranih ladij, za eno ladjo-petrolejko in za popravo ene 1400-tonske ladje. Ostali denar bo razdeljen med manjše plovne družbe. S tem denarjem si bo Jugoslavija zagotovila 118.000 novih brutoregistrskih ton.

RAZVOJ NORVEŠKE TRGOVSKE MORNARICE. Norveška trgovska mornarica, ki je v začetku leta dosegla 6,91 milijonov ton, se bo v tem letu povečala za okoli 7%.

Konjunktura za francoske in nemške ladjedelnice

VISOK POSLOVNI PROMET NEMŠKIH LADJEDELNIC V LETU 1954. V letu 1954 je poslovni promet Nemških zveznih ladjedelnic dosegel 1.777 milijard nemških mark. Od te vsote odpade 779 milijonov DM na naročila iz inozemstva. V zadnjih letih se je poslovni promet gibal takole: leta 1950 417 milijonov nemških mark, 1951 618 mil. DM, l. 1952 1.088 in leta 1953 1.472 milijona nemških mark.

NAROČILA FRANCOSKIM LADJEDELNICAM SO SE POVEČALA. V mesecu januarju so naročila francoskim ladjedelnicam znašala okoli 40 ladij s skupno tonažo 240.000 ton. 37 ladij je naročila tujina. Neka družba iz San Franciska je naročila 4 petrolejke, vsako s tonažo 50.000 t. Iz Brazilije so naročili plavajoči dok s tonažo 12.000 ton, medtem ko je Burma naročila 30 velikih splavov, vsak po 855 t. Med tujimi naročniki so še ZSSR, Švica, Belgija, Egipt in Turčija.

»JAT« BO VPELJALA NOVE PROGE. Jugoslovanska letalska družba »JAT« bo v kratkem vpeljala novo zvezo z Dunajem. Proučujejo tudi možnost, da bi podaljšali progo v London čez Frankfurt. Vzpostavili bodo novo progo Beograd-Kairo, vzdrževali pa bodo tudi zvezo z Etiopijo in Sudanom. Nove proge naj bi vzpostavili tudi z Italijo in Indijo.

PARNE LOKOMOTIVE V STARO ŠARO! Uprava angleških železnic je proučila načrt, po katerem bodo investirali za modernizacijo železnic v času od leta 1955 do 1970 1,2 milijarde funtov šterlingov. Postopoma bodo parne lokomotive zamenjali z motornimi in električnimi. Zaradi tega bodo po nekaj letih prenehali izdelovati parne lokomotive. Z vpeljavo novih motornih in električnih lokomotiv se bo brzina vlakov znatno povečala.

POTRDITEV MEDNARODNEGA SPORAZUMA O CINU. V. Britanija je potrdila te dni mednarodni sporazum o cinu. Ta sporazum je sklenilo 30 držav lansko leto v Ženevi z namenom, da ohranijo ceno cina v določenem okviru. V. Britanija je podpisala sporazum kot država potrošnica, hkrati pa je podpisala tudi v imenu svojih dveh kolonij Nigerije in Malaje, ki sta glavna proizvajalca te kovine.

Gospodarska prelevitev koprskega okraja

Iz zaostalega kmetijskega v napreden industrijski okraj

Piran, 23. febr.

Na nedavni tiskovni konferenci v Kopru je načelnik gospodarskega sveta pri okrajnem ljudskem odboru v Kopru Žnidaršič Stanko podal izčrpen pregled o gospodarski dejavnosti koprskega okraja v minulem letu in o perspektivah za to dejavnost v tekočem letu, kakor jo predvideva okrajni družbeni plan za l. 1955.

V uvodu svojega pregleda je načelnik gospodarskega sveta opozoril, kako se spričo velikih investicij, **ki so v sorazmerju s številom prebivalstva za 30 do 80 višje kot v ostali Jugoslaviji,** koprski okraj naglo industrializira in kako industrija po vrednosti proizvodnje že dohiteva kmetijstvo, ki je bilo še do nedavna poglavitni vir dohodkov v koprskem okraju.

Gospodarska dejavnost v koprskem okraju je bila v minulem letu zelo vzpodbudna. Ako izvzamemo gostinstvo in zadružništvo, so vse ostale stroke po vrednosti presegle planirano proizvodnjo in planirane dohodke. Proizvodnja je presegla planirano vrednost 2 milijardi 882.186.000 milijonov din nič manj kot za 405 milijonov dinarjev, predvideni dohodki 2,128.158.000 din pa so bili višji za 440 milijonov dinarjev. Najvišji dohodki so bili doseženi v trgovini. Za ta zadovoljivi uspeh se je treba zahvaliti večji smotrnosti v nalaganju investicij, ker so se razpoložljiva sredstva dodeljevala v prvi vrsti takim gospodarskim podjetjem, ki so dajala najboljše pogoje za dobro in plodonosno naložbo.

Za tekoče leto so predvideni investicije v vrednosti dveh in pol milijard dinarjev. Od teh sredstev bo odpadel levji delež na novo tovarno motornih koles, ki jo bodo pričeli graditi marca t. l. v Kopru in ki bo stala približno tri milijarde dinarjev. Ker bo to eden izmed največjih industrijskih objektov v Jugoslaviji, bo našlo v njej, ko bo dograjena, zaposlitev veliko število delavcev. Piranske ladjedelnice, ki se preusmerjajo na popravila in gradnje železnih ladij, bodo prejele v to svrho v dveh letih okrog 500 milijonov dinarjev. Pred nekaj tedni so spustili v morje prvo železno ladjo, ki so jo tam popravili in obnovili. Bila je to ladja »Martin Krpan«, last Splošne plovbe iz Kopra. Ko bodo piranske ladjedelnice popolnoma opremljene, bodo lahko gradile do 1.200 tonske ladje. Tovarni »Mehanotehnika« v Izoli, ki izdeluje otroške igrače, bo s primernimi sredstvi omogočeno, da znatno poveča svoj strojni park in s tem tudi število v njej zaposlenega delavstva. Razen tovarne motornih koles v Kopru bodo letos pričeli graditi novo steklarno v Piranu, novo kartonažno tovarno v Kopru, ki bo začasno nameščena v preurejenem skladišču trgovskega podjetja »Slavica«, pa bodo opremili s potrebnimi stroji. Nekaj sredstev bosta prejeli tudi tovarna ključavnic »Lama« v Dekanih in ribja industrija.

Ker bo vedno bolj naraščajoča industrializacija v koprskem okraju odtegnila kmetijstvu veliko delovne sile, bodo investicije v kmetijstvu, ki bodo znašale okrog 300 milijonov dinarjev, določene predvsem za nabavo novih strojev. Posebna skrb bo posvečena tudi razvoju prometa in dvigu turizma. Prevoznemu podjetju »Slavnik« bo s primernimi sredstvi omogočeno, da poveča svoj vozni park in da razširi svojo delavnico do takšne mere, da bo lahko samo brez tuje pomoči izvrševalo vsa popravila motornih vozil.

Najbolj razveseljiva pa bo v družbenem planu postavka, ki predvideva letos gradnjo 300 novih stanovanj, za kar je predvidenih 600 milijonov dinarjev. Zaradi naraščajoče industrializacije postaja namreč stanovanjsko vprašanje vedno bolj pereče in zato je nujno potrebno, da vzporedno z naraščanjem industrije narašča tudi stanovanjski fond in komunalna dejavnost. Ta bo, kakor se obeta ,letos zelo živahna, ker bodo občine prispevale v ta namen okrog 400 milijonov dinarjev.

Hkrati z izdelavo novega družbenega plana za koprski okraj pa se bliža svojemu zaključku tudi delo posebne komisije, ki jo je imenoval Izvršni svet LR Slovenije z nalogo, da pripravi petletni perspektivni plan za gospodarski razvoj koprskega okraja. V tem načrtu predvidevajo pospešeno izgradnjo moderne ceste, ki bo vezala koprski okraj z ostalimi deli Slovenije. Za letos so zagotovljena za to cesto zvezna sredstva v znesku 750 milijonov dinarjev. Razen ukrepov, namenjenih razvoju turizma, ribolova in kmetijstva predvideva komisija v svojem načrtu tudi gradnjo velikega kemičnega kombinata, ki naj bi mu služila kot surovinska baza črni premog iz Sečovelj in morska sol iz bližnjih piranskih solin. Če se uresniči še ta načrt, potem se bo koprski okraj skoraj čez noč izpremenil iz zaostalega kmetijskega okraja v napreden industrijski okraj, kar bo blagodejno vplivalo tudi na nadaljnji razvoj kmetijstva.

Dr. F. J.

IZVRSTEN BOKSIT NA BUJSKEM

Od leta 1951 je podjetje »Rudnici boksita« iz Umaga kopalo boksit na Bujskem kar na površini zemlje; zdaj je prešlo na kopanje v globini. Bujski boksit je izvrstne kakovosti in je zbudil veliko zanimanje v tujini: 4 tone bujskega boksita da 1 tono čistega aluminija. Italija je bila njegov prvi kupec: v l. 1952 je kupila za 140 milijonov lir boksita. V letu 1953 pa se je pokazalo, da je površinski izkop boksita izčrpan. Izvedenci geološkega zavoda iz Zagreba so dognali, da so velike količine boksita v podzemeljskih plasteh. To predstavlja veliko bogastvo, čeprav bo treba kopati globoko. Najbolj bogata ležišča so na črti Brtonigla-Novigrad (Lokoni-Srpani) in na črti Buje-Umag (Vilanija-Venela). Proti Novigradu ležijo plasti boksita v globini 30—50 metrov, dočim so pri Vilaniji in Veneli 40—100 metrov globoko. Z začetnimi deli so pričeli že proti koncu leta 1954. Upajo, da bodo že v l. 1955 izkopali 50.000 t boksita, čeprav ima podjetje »Rudnici boksita« precejšnje težave glede na preusmeritev izkopa »črnega zlata« s površine zemlje v globino.

ELEKTRO-INSTALACIJSKO PODJETJE
Ambrožič Milan
TRST, Ul. BOCCACCIO ŠT. 10
Sprejemamo vsa popravila in naročila za nove instalacije vseh vrst električnih napeljav
Pokličite našo telef. štev. 29-322 !
Se priporočamo

F. SPADARO
SPEDICIJSKA TVRDKA
SPECIALIZIRANA V LESNI STROKI
TRST - TRIESTE
VIA GHEGA ŠTEV. 2
TEL. 35-785 in 31-087
SCALO LEGNAMI - SERVOLA
TEL. 96 847
SCALO LEGNAMI - PROSECCO
PONTEBBA
VIA MAZZINI 49 — TEL. 59
Poštni predal 184
Telegr.: SPADSPEDIT

MRACH ZOFIJA
SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA MEDNARODNI PREVOZ S KAMIONI — TRGOVINA Z DRVMI IN PREMOGOM
GORIZIA - GORICA
VIA ALFIERI 11-13 - TEL. 34-32

IMPEXPORT
TRST - ULICA CESARE BATTISTI 23-I
Tel. 44-208 - Telegr. IMPEXPORT - TRIESTE
UVAŽA: vsakovrsten les, drva za kurjavo, gradbeni material
IZVAŽA: tekstil, kolonialno blago in raznovrstne stroje
SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA VSAKOVRSTNE KOMPENZACIJE

Ribarič Ivan
UVOZ ◆ IZVOZ
VSEH VRST LESA IN TRDIH GORIV
TRST - ULICA F. CRISPI 14 - TEL. 93-502
ULICA DELLE MILIZIE 19 - TEL. 96-510

Jakob Vatovec Nasl.
TRST - Via Torrebianca 19
Tel. 23-587, 37-561
UVOZ IZVOZ
KOLONIALNEGA BLAGA
INDUSTRIJSKIH KEMIKALIJ
TEHNIČNIH PREDMETOV
TKANIN IN OBLEK
POŠILJA TUDI DARILNE PAKETE

JUGOSLAVENSKA LINIJSKA PLOVIDBA
DIREKCIJA - RIJEKA
Telegrami: JUGOLINIJA - Tel. 26-51, 26-52, 26-53 (poldne) 26-61
VZDRŽUJE REDNI POTNIŠKO - BLAGOVNI PROMET IZ JADRANA
v: SEVERNO AFRIKO IN SEVERNO EVROPO VSAKIH 7 DNI
TURČIJO IN GRČIJO „ 7 DNI
BLIŽNJI VZHOD „ 7 DNI
SEVERNO AMERIKO „ 10 DNI
Zastopstvo v Trstu: "NORD-ADRIA„ Agenzia Marittima di V. BORTOLUZZI — Telegrami: „NORD-ADRIA“ Trieste - Tel.: 37-613, 29-829 Uradi: TRST, Piazza Duca degli Abruzzi št. 1

Oglašujte v „Gospodarstvu“!

Gostilna „Ex USSARO“
Filipčič Ivan
UL. CARDUCCI 41
Postrežemo Vam
z najboljšim domačim in istrskim vinom in domačim pršutom

TRŽNI PREGLED

Tržaški trg

KAVA

TRST. V prejšnjem tednu je cena brazilske kave naglo padla zaradi novih ukrepov brazilske vlade glede izvoza. Prekupčevalci so zmedeni in so zelo previdni pri sklepanju kupčij.

Tržaški tranzitni trg ni živahen, čeprav so cene bile znižane v razmerju z znižanjem na viru proizvodnje. Rio N.Y. 5 stane n. pr. 110 dolarjev za 100 kg, Minas pa okrog 115 dol. blago pripravljeno za tranzit.

Povprečne cene kave na viru proizvodnje: **brazilska kava,** v dolarjih za 50 kg fob: Rio N.Y. 5 50,50; Rio N.Y. 3 54; Santos Superior 64,50; Santos extra prime good to large bean 69,50; Victoria 5 good to large bean 46; **srednjeameriška kava** v dolarjih za 50 kg fob: Haiti naravna XXX 57; Salvador 55,50; Kostarika 67; **arabska kava,** v šilingih za 50 kg cif: Gimma 360; Moka Hodeidah 1 460; **afriška kava,** v šilingih za cwt cif: Uganda oprana in prečiščena 290; **indonezijska kava,** v holandskih florintih za 100 kg cif: Bali Robustta 10—12% nečistoče 390.

Povprečne cene ocarinjene kave od uvoznika do grosista fco skladišče prodajalca v lirah za kg neto ponovno pretehtanega blaga: **brazilska:** Rio N. Y. 5 1260; Rio N.Y. 3 1280; Santos Superior 1520; Santos extra prime good to large bean 1550; Victoria 5 good to large bean 1240; **srednjeameriška:** Haiti naravna XXX 1450; San Salvador 1680; Kostarika 1750; **arabska:** Gimma 1300; Moka Hodeidah 1 1500; **afriška:** Uganda oprana in prečiščena 1150; **indonezijska:** Bali Robusta 10—12% nečistoče 1220.

SLADKOR

TRST. Cene sladkorja se držijo na prejšnjih kvotacijah. Na mednarodnem trgu ni velikih zalog sladkorja, pripravljenega za vkrcanje, zaradi tega so cene visoke. Belgijski sladkor ponujajo v Trstu po 559 frankov stot. Angleški sladkor kvotira 42—46 funta šterlinga za tono cif Trst. Povpraševanje po sladkorju je pičlo, ker so trgovci še dobro založeni s tem blagom.

POPER

TRST. Vsled večjega povpraševanja se je poper na mednarodnem trgu podražil. Vrsta Tellichery crivello stane 380 šilingov cwt cif; Malabar črni 365; Sarawak special London 335; proti vkrcanju v februarju-marcu. Blago pripravljeno na trgu stane okrog 350 šilingov.

Italijanski trg

Italijanski trg s kmetijskimi pridelki je miren. Izjemo dela trg z olivnim oljem, ovčjim sirom in prašiči, ki je oživel. Omejeno je povpraševanje po mehki pšenici; blaga je sicer malo na trgu, toda zaloge v državnih skladiščih so zadostne. Tudi za trdo pšenico je majhno zanimanje, ker so se mlini preskrbeli iz državnih zalog za ves februar. Cene koruze so nekoliko padle, dočim so se cene ječmena in ovsa ohranile na prejšnji višini. Neoluščeni riž ne gre od rok, ker so prekupčevalci previdni pri nakupovanju. Zmanjšanje povpraševanja po krmi je povzročilo padec cene. Povpraševanje in ponudba sta uravnovešeni na trgu s klavno živino. Za prašiče se je povečalo zanimanje ;tako so se cene prašičkom za rejo kakor tudi debelim prašičem zvišale. Maslo še vedno visoko kvotira. Sir ne gre od rok; izjema je ovčji sir, po katerem je precejšnje povpraševanje. Olivno olje boljše kakovosti se je podražilo zaradi povpraševanja inozemskih prekupčevalcev. Cena navadnega olja je ostala neizpremenjena. Vino se težko prodaja. To je opaziti posebno na južnih tržiščih, kjer je zaradi tega cena padla. Normalno se razvija trg s svežim sadjem in povrtnino. Letos je bil manjši izvoz pomaranč, tako so cene na domačem trgu razmeroma nizke. Visoko se držijo cene limonam.

ŽITARICE

MANTOVA. Pšenica fina 7500—7600 lir stot, dobra 7400—7500, navadna 7000—7200; koruza fina 5900—600 dobra 5400—5500, navadna 5000—5100; oves 5000—5200; pšenična moka tipa »00« 10.300—11.000, tipa »0« 9600—9700, tipa »1« 9300—9400, tipa »2« 8700—8800; koruzna moka 5700—5800; pšenični otrobi 3700—3800.

VERCELLI. Neoluščeni riž: Pierrot 5700—6100; Ardizzone 6000—6400; Maratelli 6400—6900; Rizzotto 6200—6700; Razza 77 6000—6400; R.B. 6600—7100; Sesia 6500—700; Arborio 7100—7600.

Oluščeni riž: navaden 9300—9600; Pierrot 10.200—10.600; Ardizzone 10.400—10.800; Maratelli 11.500—11.800; Rizzotto 10.800—11.000; Razza 77 11.700—12.000; Arborio 14.000—14.500; R. B. 11.7000—12.100.

ŽIVINA

LUGO. Trg je zelo živahen. Klavna živina se je nekoliko podražila; cene ostale živine so ustaljene.

Živina za rejo: Krave breje (prvesnice), 5 stotov težke 135.000—200.000 lir glava, telice, težke 2 stota, 65—80.000 lir glava.

Vprežna živina: voli 250—300 lir kg; krave težke 5 stotov 200—260.000 lir glava. Klavna živina: voli težki 5 stotov I. 240—300 lir kg, II. 140—160; krave težke 6 stotov I. 240—300, II. 140—160; junci težki 5 stotov 320—360; telički I. 400—480, II. 320—370; molzne krave 180—250.000 lir glava; prašički za rejo 15—20 kg 740—760, 20—25 kg 710—740; suhi prašiči 30—50 kg 570—630, 50—80 kg 460—525; debeli prašiči 100—150 kg 380—395, 150—200 kg 395—405, 200—250 kg 410; vprežni konji 170—200 lir kg ali 60—90.000 lir glava; konji za zakol I. 230—250 lir kg, II. 160—180; žrebeta za zakol 340—360; vprežni mezgi 90—100 lir kg, ali 60—65.000 lir glava; mezgi za zakol I. 160—170, II. 130—140; osli za delo 40—45.000 lir glava; osli za zakol I. 130—140, II. 110—120 lir kg; ovce 190—235 lir kg; jagnjeta 380—390.

MLEČNI IZDELKI

MILAN. Maslo iz smetane krajevne proizvodnje 810 lir kg; maslo iz drugih krajev Lombardije 770; čajno maslo 870; sir »grana« proizvodnje 1953 730—780, proizv. 1954 510—590, svež (1—30 dni) 350—380, (30—60 dni) 380—400; sbrinz svež 400—420, postan 530—570; emmenthal svež 420—470, postan 500—490—530; gorgonzola svež 230—240, postan 360—380; italico svež 360—370, postan 400—430; taleggio svež 280—300, postan 370—390; crescenza svež 290—300, postan 320—340.

OLJE

FIRENZE. Trg z olivnim oljem je miren. Olivno olje extra do največ 1 stop. kisline 445—455, do največ 1,50 odst. kisl. 430—445, do največ 2,50% kisl. 420—430, do največ 4% kisl. 410—420; dvakrat rafinirano tipa »A« 450—455, tipa »B« 415—420; semensko olje navadno 350—355; olje iz zemeljskih lešnikov 370—375.

PERUTNINA

MILAN. Zaklane race 500—550 lir kg; živi zajci 320—370, zaklani s kožo 480—520, brez kože 500—550; zaklane pegatke 950—1000; žive kokoši 550—600, inozemske kokoši 700—800; inozemske zmrznjene kokoši 450—550; zaklane gosi 300—350; zaklani golobi 900—950; živi piščanci 775—825, II. 650—700; inozemski piščanci 450—500, zaklani piščanci I. 900—1000; inozemski zmrznjeni piščanci 500—600; zaklani purani 600—650, inozemski 400—500; zaklane pure 750—800, inozemske 450—500; sveža jajca I. 24,50—25,50 lire komad, navadna 22'50.

VINO

TREVISO. Clinton 10—11 stop. 5800—6300 lir hl; Raboso Piave in Veronese 10—11 stop. 6600—6800; Merlot in Cabernet 11—12 stop. 7400—8100; belo vino z ravnine 10—11 stop. 6600—7200; belo z brd Valdobiadene 10—11 stop. 6600—8200;

ASTI. Barbera 11,5—12 stop. 7450—8550 lir stot; Grignolino extra 11.000—12.100; Freisa sladko 8700—9700; Barolo proizv. 1953 14 stop. 23.000—26.500; moškat 9500—11.000; vermut bel ali rdeč 14.500—15.000.

VREČE

ROVIGO. Cene so ustaljene, ponudba prevladuje nad povpraševanjem. Vreče iz jute fco vir proizvodnje brez davkov: 120X70 cm 800—830 g 300—305 lir kg, 700—730 g 300—305 lir kg, 450—480 g 305—310 lir kg; vreče za krompir 300—330 g 320—325 lir kg; rabljene vreče za krompir 100—120 lir komad; rabljene vreče za otrobe 90—100 lir komad; vreče za umetna gnojila 115x65 cm 480—490 g 305—310 lir kg, ali 143—145 lir komad; papirnate vreče 50x100 cm 53—55 lir komad; rabljene vreče za kavo 500 g 70—80 lir komad; papirnate vreče, velike 65—75 lir komad.

MED

ROVIGO. Cene so ustaljene. Ponudba je precejšnja, kupčije pa omejene. Naraven 340—350 lir kg.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

	25. 1.	9/2.	23/2
CHICAGO			
Pšenica (stot. dol. za bušel)	$233^1/_3$	$227^1/_2$	$217^1/_8$
Koruza (stot. dol. za bušel)	$154^1/_6$	$153^1/_2$	$145^3/_4$
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	30.—	33.—	33.—
Cin (stot. dol. za funt)	88.62	91.—	91.25
Svinec (stot. dol. za funt)	15.—	14.80	15
Cink (stot. dol. za funt)	11.50	11.50	11.50
Aluminij (stot. dol. za funt)	23.20	23.20	23.20
Nikelj (stot. dol. za funt)	64.50	64.50	64 50
Bombaž (stot. dol. za funt)	35.15	34.95	35.05
Živo srebro dol. za steklenico	327.—	327.—	327.—
Kava (stot. dol. za funt Santos 2)	67.75	59. -	58.—
LONDON			
Baker (f. šter. za d. tono)	315.—	351	338 —
Cin (f. šter. za d. tono)	$706^1/_2$	721.—	713.—
Cink (f. šter. za d. tono)	$87^3/_4$	91 —	89 —
Svinec (f. šter. za d. tono)	$104^3/_4$	$105^1/_4$	$103^3/_4$
SANTOS			
Kava Santos C (kruzejrov za 10 kg)	426.40	425 60	427.—

Po rozvoju cen strateških surovin na mednarodnih trgih bi se dalo soditi, da je nevarnost za vojno na Daljnem vzhodu vsaj deloma popustila. Cene strateškemu blagu namreč ne skačejo več. Cena cina je ostala neizpremenjena, medtem ko je baker nekoliko popustil. Nazadovala je tudi cena kavčuka. Cena kave je tudi zelo nizka.

ŽITARICE

Cena pšenice v Chicagu je v tednu do 18. februarja popustila od 224 7/8 na 224 1/4 stotinke dolarja za bušel, medtem ko je cena koruzi ostala skoraj neizpremenjena pri 150 1/4 (1501/2 stotinke dolarja za funt teden poprej). Po najnovejši objavi razpolaga ameriška vlada z zalogo 2 milijard dolarjev pšenice in ene milijarde dolarjev koruze, se pravi, da so njene zaloge žitaric mnogo večje kakor leta 1953. Argentina bo ob koncu sezone 1954-55 razpolagala z izvoznim prebitkom 3,3 milijona ton pšenice, se pravi z večjim prebitkom kakor običajno. V drugem polletju 1954 je Argentina izvozila 3,7 milijona ton žitaric.

SLADKOR, KAVA, KAKAO

Cena sladkorja je v New Yorku ostala neizpremenjena pri 3,17 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Živahnejši je položaj na trgu s kavo, in sicer zaradi nizke cene. V New Yorku je 18. 2. notirala kava 55,75, se pravi, da je bila cena na ravni, ki je za polovico nižja, kakor je bila najvišja cena v lanskem letu. Novi padec pripisujejo devizni preobrazbi v Braziliji. Podobne ukrepe je storila tudi Kolumbija. Poročajo, da namerava brazilska vlada odpraviti omejitev padanja izvozne cene navzdol (minimum). V začetku lanskega leta je Brazilija razpolagala s 7,6 milijonov vreč kave, medtem ko znašajo njene zaloge danes 8,3 milijona vreč. Kakao je popustil od 45,15 na 42,42 stotinke dolarja za funt. Letošnji pridelek kakava v Braziliji bo dosegel okoli 1,6 milijonov vreč in bo enak lanskemu. Zlata obala bo imela letos na razpolago okoli 205.000 ton kakava.

VLAKNA

Cena bombaža je v New Yorku ostala skoraj neizpremenjena in se je sukala okoli 35 stotink dolarja za funt (teden poprej 35,10). Mednarodni komite za bombaž ceni, da bo v sedanji sezoni na razpolago 46 milijonov bal bombaža, od tega polovica v ZDA; tako bi bilo po vsem svetu na razpolago okoli 1 milijon bal več, kakor so prvotno domnevali. Italija bo kupila v ZDA za 15,2 dolarjev bombaža, Francija pa za 25 milijonov dolarjev. Egiptovska vlada je sklenila, da ne bo dovolila, da se borza v Aleksandriji odpre pred oktobrom tega leta. V Aleksandriji je bombaž Karnak good notiral 74,22 (teden poprej 74,85) talarja za kantar, Ashmuni good 61,87 (62 36).

Na londonski borzi je bilo v preteklem tednu 48.000 bal volne na dražbi, od tega 25.500 iz Nove Zelandije. Cena je v tednu do 18. 2. ostala neizpremenjena pri 123 3/4 (pri kupcu) in 124 penijev pri prodajalcu. V Franciji je cena nazadovala od 1165 na 1160 frankov za kg.

KAVČUK

Ameriška vlada je sklenila razprodati zaloge slabših vrst kavčuka do poletja v prihodnjem letu. Vsak mesec naj bi odšlo iz zalog okoli 7.000 ton blaga, torej ne samo po 5.000 ton kakor doslej. Namesto da bi kupovala kakor doslej po 5.000 ton na mesec, bo kupila vsak drugi mesec po 7.500 ton. Poročila iz Vzhodne Nemčije in ZSSR navajajo, da bo proizvodnja kavčuka v teh državah kmalu krila domače potrebe. Cena kavčuka je v New Yorku nazadovala od 38,05 na 33,00 stotinke dolarja za funt pri izročitvi v marcu. Dne 18. 2. so kupci v Londonu ponujali 28 1/8 penija za funt, prodajalci pa so zahtevali 28 3/8 (teden poprej 31 1/4, oziroma 31 1/8).

KOVINE

Cene barvastih kovin so popustile zlasti v Londonu. Sam baker ni posebno nihal. Rudniki v Rodeziji proizvajajo komaj 62% običajne količine. Nekatere ameriške tovarne so zagrozile, da bodo zaprle svoje obrate, ako jim vlada ne dodeli dovolj bakra. Svetovna poraba bakra je bila lansko leto za 5.500 ton večja kakor leta 1953, ko je znašala 129.500 ton. Proizvodnja je med tem časom padla od 175.000 na 174.000 ton. V New Yorku je lito železo kvotiralo 56,59 dolarja za tono, Buffalo 56,50, staro železo 36,33 (teden poprej 35,50); živo srebro neizpremenjeno pri 322 do 324 dolarjev za steklenico. Barvaste kovine v Zahodni Nemčiji 19. 2.: svinec 139,11 DM za 100 kg, cink 106,65 DM, cin 877,00 DM.

BORZA

VALUTE V MILANU

	9. 2. 55	22. 2. 55	Min.	Maks.
Dinar (100)	88	87	87	88
Funt šterling	6.125	6.100	6.100	6.150
Napoleon	4.400	4.400	—.—	—.—
Dolar	649.—	650.—	649.—	650.—
Franc. frank (100)	173.—	172 50	172	173.—
Svicarski frank	151.15	151.75	151.25	151 75
Funt št. papir	1.730	1.730	—.—	—.—
Avstrijski šiling	24.80	24 70	24.50	24.80
Zlato	740	738	738.—	740

BANKOVCI V CURIHU

21. 2. 1955

ZDA (1 dol.)	$4,28^1/_4$	Belgija (100 fr.)	8,53
Anglija (1 f.št.)	11,34	Holand. (100 fi.)	$112^1/_8$
Francija (100 fr.)	1.145	Švedska (100 kr.)	78,5
Italija (100 lir)	0,66	Izrael (1 f.št.)	1 45
Avstrija (100 š.)	15,95	Španija (100 pez.)	9.65
Cehoslov.	13.—	Argent (100 pez.)	15 05
Nemč. (100 DM)	98.90	Egipt (1 f.št.)	10,90

VREDNOSTNI PAPIRJI V TRSTU

	9. 2. 55	22. 2. 55	Min.	Maks.
Južna železnica	1.775	1.770	1.740	1.786
Splošne zavarov.	19 100	18.900	18.655	19.100
Assicuratrice	5.330	5 330	—.—	—.—
Riun. Adr. Sic.	7.350	7.350	—.—	—.—
Jerolimić	5.450	5.550	5.450	5 550
»Istra-Trst«	830	800	800	830
»Lošinj«	8.100	8.100	—.—	—.—
Martinolić	4.750	4.750	—.—	—.—
Premuda	13.950	13.950	—.—	—.—
Tripković	11.950	11.950	—.—	—.—
Openski tramvaj	2.600	2.600	—.—	—.—
Terni	259.—	263 —	255.—	263
ILVA	363.—	367.—	356	365
Zdr. jadr. ladjedel	502.50	488,—	502,50	488
Ampelea	1.400	1.400	—	—
Arrigoni	1.000	1.000	—	—

Vestnik KMEČKE ZVEZE

SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10 I. - TELEFON ŠT. 54-58

Samo iz dobrega jajca dobra kokoš

Premalo se zavedamo, kako je valilno jajce odločilno za uspeh kokošarstva; saj bo pišče podedovalo tudi lastnosti svojih prednikov. Zato ni vseeno kakšna jajca bomo nasajali kokljam.

Predvsem mora biti jajce oplojeno. Iz neoplojenega jajca se seveda v nobenem primeru ne bo nič izvalilo. Z nasajanjem neoplojenih jajc imamo dvojno škodo: kokljo zaposlujemo brezplodno, da izvali manj kot bi lahko, in vrednost jajca, ki ga koklja med valjenjem ogreva, zmanjšamo ali celo uničimo.

Ker pa pred valjenjem ne moremo ugotoviti, če je jajce oplojeno ali ne, bomo pač ukrenili vse, da bo oplojevanje jajc čimbolj zanesljivo. Strokovnjaki so ugotovoli, da je spoznavanje oplojenosti pred valjenjem možno, vendar so take ugotovitve dosegljive le z zapletenimi poskusi, da si z njim praktično ne moremo pomagati. Oploditev povzroči v jajcu neke spremembe, ki so nevidne, a so zaznavne, če jajce presvetlimo z različnimi žarki. Ti poskusi še niso dozoreli za praktično uporabo. Moramo se torej zadovoljevati z ugotavljanjem oplojenosti med valjenjem.

Da bodo jajca oplojena, moramo skrbeti, da bo vodil jato dober petelin, ki bo imel primerno število kokoši (10 do 12 pri težjih, 12 do 15 pri srednjih in do 18 pri lahkih pasmah).

Vsako oplojeno jajce ni uporabno za valjenje. Jajce, ki ima nepravilno obliko, ni uporabno predvsem zato, ker je ne senje takih jajc često dedna lastnost. Kokoši, ki nesejo takšna jajca, navadno niso dobre nesnice. Končno je z nepravilno obliko jajca združena pogosto tudi neprimerna jajčna lupina, ki ovira izvalitev. Jajca zelo nenaravne oblike ovirajo pravilen razvoj ploda, kar vse zmanjšuje uspeh valjenja, ali pa vpliva na vrednost piščancev, ki se iz takega jajca mora vendar izvaliti. Brezpogojno bomo odklanjali drobna jajca, ker prihajajo iz takih jajc piščanci s šibko življenjsko sposobnostjo in ker je nesenje drobnih jajc dedna lastnost. Debelih jajc pa ne uporabljamo največ zategadelj, ker je v takih jajcih dvojni rumenjak, kar preprečuje normalen razvoj ploda ali pa ovira izvalitev. Valjenje iz drobnejših jajc daje večje uspehe kakor valjenje iz debelih jajc. Najprimernejša so jajca, ki tehtajo okoli 60 gr. Seveda so docela neuporabna natrta, počena in slaba so jajca z grapavo ali robato lupino in podobno.

Razumljivo je, da morajo biti valilna jajca čista. Zato morajo biti gnezda urejena in nastlana s suhim, zdravim nastilom. Kasnejše čiščenje umazanih jajc je kvarno za uspeh valjenja, ker tako občutljivo lupino, še bolj pa zunanjo prevleko s čiščenjem poškodujemo.

Največji uspeh bomo dosegli pri valjenju, če bomo nasajali sveža jajca. Izvalilna sposobnost začne padati po petih dnevih; vendar so splošno primerna jajca za valjenje do 7 dni starosti. Če hočemo izvalilno sposobnost kolikor toliko podaljšati, tedaj moramo jajca vsak dan obračati, jih hraniti na hladnem in ne prevlažnem prostoru. Pravilno hranimo valilna jajca (in jajca sploh), če jih imamo v posebnih predalih ki so razdeljeni tako, da je vsako jajce zase. Velika perutninarstva imajo posebne naprave, v katerih se pravilno hranijo jajca in se na praktičen način z enim prijemom obračajo. S primernim ravnanjem ohranimo dokajšnjo valilno sposobnost tudi pri do 20 dni starih jajcih. Vsekakor pa ne dosežemo tudi z najboljšim ravnanjem tolikšnega uspeha kot s svežimi jajci. Dognano je tudi, da se starejša jajca vale dalj časa kakor sveža. Zelo kvarno vpliva na izvalilnost, če so bila valilna jajca pred nasaditvijo na toplem. Zaradi toplote se začne razvijati plod, ki zaradi kasnejšega padca temperature (ponoči ali zaradi transporta, morda zaradi menjave prostora itd) umre. Celo to je kvarno, če jajce predolgo obleži na gnezdu in sedajo nanj kokoši, ki ga ogrevajo. Za valjenje so boljša jajca, ki so bila znešena popoldne, kakor dopoldne. Ta ugotovitev še ni bila znanstveno potrjena. Predvsem poleti moramo paziti, da jajca sproti odnašamo iz gnezd, ker se pri poletni vročini začne kaj kmalu razvijati zaplodek.

Doslej še ni potrjeno, da bi lega jajca vplivala na uspeh valjenja. Zato je vseeno, ali hranimo valilna jajca postavljena pokonci ali vodoravno ležeča. Vendar domnevajo, da je najbolje, če so postavljena na konico, ker se tako najbolj zadržuje izhlapevanje vlage. Izsušeno jajce je za valjenje slabše.

Nezaželena so jajca s tenko lupino. Razlogi so razumljivi. Ker vpliva na izvalilnost valilnega jajca nekoliko tudi njena vsebina, moramo pasemske kokoši dobro in pravilno krmiti. Predvsem pa moramo paziti, da bomo odbirali za valjenje le jajca zdravih krepkih in živahnih kokoši, ki najbolje nesejo.

ŽAFRAN SE DOBRO PRODA

Na vprašanje poslancev Bonomija je minister za zunanjo trgovino Martinelli pojasnil, da je v začetku lanskega leta cena žafrana v Italiji zelo poskočila. Zato je vlada omogočila uvoz iz Španije, ki edina dobavlja žafran Italiji in kjer je blago cenejše. V Italiji stane kg čistega žafrana povprečno 50.000 lir, medtem ko stane španski, ki je boljši, 2.000 pezet (okoli 33 tisoč lir). V Italiji so lani pridelali samo 1000 kg žafrana, medtem ko znaša notranja uporaba 3.000 kg. Do konca avgusta lanskega leta so iz tujine uvozili 2.100 kg žafrana, ki ga nujno potrebuje italijanska industrija za proizvodnjo zdravil in podobnih izdelkov. Kljub temu je bila cena žafrana lani še vedno višja kakor leta 1953. Carina v Italiji znaša 36 odst.

SODOBNO PERUTNINARSTVO

V Prekmurju redijo okoli 200.000 glav perutnine; od tega odpade 3/4 na kokoši, ostalo pa so gosi, race in pure. Marsikatera gospodinja izkupi za jajca 20.000 dinarjev na leto. Kokoš znese povprečno nekaj nad 80 jajc na leto. V rejskih središčih na kmetijskem gospodarstvu Rakičan in Beltinci pa znesejo tudi nad 140 jajc na leto. Tu rede izbrano štajersko kokoš, medtem ko redijo kmetje po vaseh vsemogoče mešanice pasem. Zato je tudi jajc manj. Kmetijske zadruge si prizadevajo, da bi vzgojile boljše pasme. Lansko leto so nabavile 300 petelinov štajerske pasme in nad 6.000 valilnih jajc. Letos nameravajo zamenjati
500 petelinov s petelini št
ske pasme iz rejskih sr
Beltinci in Rakičan. Zg
bodo tudi nekaj sodobnih
nic. Selecijska postaja v L
pri Polčanah jim bo odst
inkubator za valilnico z z
ljivostjo 4.500 valilnih jajc
kratnega vlaganja.

UMETNA VINA V JUGO
SLAVIJI PREPOVEDANA

Gospodarski odbor zv
proizvajalcev v Beograd
pravlja o načrtu zakona, k
zaščitil jugoslovanske v
gradnike pred proizvajalc
metnih vin. V Jugoslavij
okoli 1 milijon vinogradn
Novi zakon bo prepovedal
izvajanje umetnih vin.

NA SARDINIJI ŠE NE
POMNIJO TAKE SUŠE

Od septembra lanskega
to je skoraj 6 mesecev,
Sardiniji vlada strašna
Zemlja je popolnoma
ves trud kmetov uničen,
delka sploh ne bo. So pa
ni več nobenega sledu,
žena je sploh vsa živina.
ce neusmiljeno žge in
se sliši iz čreda v čredo
poselnost raste, z njo pa
beda. *Prvotno so škodo*
li na 20 milijard lir, toda
suša še nepresTano traja
škoda dosegla neverjetne
vilke. Vsi vodni rezervoa
z neverjetno hitrostjo p
jo. V samem mestu Ca
je voda racionirana: teče
mo 3 ure na dan. Sardi
kmetje upravičeno teže
da se oprostijo vseh dav
za leto 1955.

Kmet in vrtnar v februarju

Na njivi in na polju: Na zemljo, ki je namenjena ranim posevkom, razvažamo izdelan hlevski gnoj. Ako je zemlja dovolj suha in godna za oranje, raztrosimo po njej gnoj, ki ga dopolnimo z umetnimi gnojili po zahtevah namenjenega posevka. Zemljo preorjemo čimprej tudi za krompir in koruzo, da bo po možnosti še premrzla. Zemlja za saditev zgodnjega krompirja naj bo že pripravljena.

Zadnji čas je za setev pšenice in ječmena, ker poznejša setev le težko uide pri nas poletni suši. Na ozimno žito potrosimo ob suhem vremenu soliter ali pa apneni nitrat (50 kg na ha), če ga letos še nismo trosili. Imaš že zagotovljen semenski krompir ustrezajoče vrste?

Na vrtu: Končati moramo z gnojenjem in prekopavanjem zemlje na vrtu, če le ni ta mokra ali pa še globoko mrzla. V pripravljeno zemljo in sončno lego sej solato rezivko, špinačo in mešano redkvico. Tudi na bolj vetrovno lego lahko že seješ peteršilj, korenček, gredno peso in bletvo. V semenjak moraš sejati gomoljasto zeleno. Končati moraš s saditvijo česna in čebulčka, če le ni zemlja blatna. V toplo zaprto gredo sej samo glavnato solato in rano zelje ter paradižnik za poznejše presajanje na prosto.

V vinogradu: Končati moramo s paštnanjem za nov vinograd, da bomo lahko posadili trte, če bo le vreme dopuščalo in preden bodo te začele poganjati. Zadnji čas je, da si preskrbimo cepljenke ali korenjake (bilfe), če nameravamo letos saditi nove mladike trte. Kupuj le zdrave in dobro razvite rastline, ki naj bodo priznano dobrih sort za naše kraje. Tudi z obrezovanjem starih trt se moramo požuriti in pripraviti vse potrebno za vežnjo teh. Z vežnjo mladih trt je bolje ,da počakamo, dokler ne bo več nevarnosti za hud mraz. Pri količenju ali zabivanju kolov k trtam pazi, da bodo koli vedno na severni ali vetrovni strani trte.

Vinograde prekopaj čimprej. V bolj zavetno lego sej brez odlašanja tudi pozni grah za stročje. Ako ti primanjkuje krma v hlevu, zasej zemljo v vinogradu z ustrezno mešanico za zeleno krmo (120 kg grašice in 80 kg ovsa na ha). Skrajni čas je za rezanje in primerno shranjenje potrebnih cepičev za cepljenje trt v suho.

V sadovnjaku: Ako nismo obrezali še sadnega drevja, moramo to storiti nemudoma. Drevesa koščičastega plemena, zlasti breskve in marelice moramo poškropiti brez odlašanja s 3 do 5% bordoško brozgo proti kodravosti. Temu škropilu primešamo ustrezno količino ustrezajočega DDT ali kakega drugega pripravka za istočasno zatiranje škodljivega mrčesa. Zemljo pod krošnjami dreves prekopljemo kakih 20 cm globoko in jo zalijemo z gnojnico.

Zadnji čas je, da pripravimo vse potrebno za morebitno sejanje mladih drevesc. Tudi drevesca morajo biti že pri rokah ali vsaj naročena. Ako niso še izkopane jame za drevesa, je bolje, da prenesemo saditev na prihodnjo jesen ali zimo in izkopljemo jame pravočasno že avgusta ali septembra.

V hlevu: Živinski hlev mora biti vedno čist in snažen. Živini škoduje na splošno manj mraz kot pa nečisti zrak. Ob lepem vremenu ženi živino na prosto, da se razgiblje. Hlev pa med tem časom prezrači in razkuži z 2 do 3% vodno raztopino bakrene (modre) galice ali pa s 5% sodo. To raztopino poškropimo po hlevskih prostorih in zlasti po tleh z navadno trtno škropilnico. Živina naj bo snažna, očisti jo prahu s primerno krtačo, da se po živalih ne razpasejo uši in garje. Vsej živini, zlasti pa mladi moraš v zimskem času, ko živina ne hodi na pašo, pokladati med krmo ustrezno količino klajnega apna in po možnosti še drugih rudninskih snovi.

Kmetijsko bolniško zavarovanje tudi na Tržaškem?

Italijansko časopisje zdaj zelo obširno razpravlja o obveznem bolniškem zavarovanju poljedelcev. Slovenski kmetje na Tržaškem in na Goriškem se tudi resno zanimajo za novi italijanski zakon o obveznem kmetijskem zavarovanju. V kratkem bodo tega zavarovanja deležni kmetje na Goriškem, kjer ta zakon že velja. Na tržaško ozemlje še ni bil raztegnjen, čeprav to želijo tudi naši kmetje. Gre za zakon št. 1136, ki ga je odobril italijanski parlament 22. novembra 1945, in ki velja od dneva objave v Uradnem listu republike (13. decembra 1954).

Razložili bi radi tiste člene novega zakona, ki so bistvenega pomena za naše kmete. To so predvsem členi, ki določajo pravico do zavarovanja, vrsto zavarovalnih ugodnosti in dajatev, višino zavarovalnih prispevkov ter krajevno poslovanje nove ustanove - **vzajemne bolniške blagajne.**

V Italiji bo obvezno bolniško zavarovanje zajelo nad dva milijona kmečkih družin s približno sedem milijonov družinskih članov od skupnega števila 19 milijonov oseb, ki se v Italiji bavijo s kmetijstvom.

Pravico do obveznega bolniškega zavarovanja imajo poljedelci - lastniki kmetij, najemniki, dediči in preužitkarji, ki se običajno in neposredno bavijo z obdelovanjem zemlje ter z oskrbovanjem živine, kakor tudi vsi ostali družinski člani, ki delajo na kmetiji ali so v njeno breme. To pravico pa imajo samo v primeru, če skupna delovna sila družine presega 50 odstotkov delovne sile, ki je potrebna za obdelavo in oskrbovanje živine. To pomeni, da imajo pravico do obveznega bolniškega zavarovanja le tiste osebe, ki se bavijo v glavnem s kmečkim delom.

Delovno silo, ki je potrebna za neko kmetijo, izračunajo po zakonu. Za moške v starosti od 18 do 65 let velja pravilo, da napravijo po 280 delovnih dni na leto. Za ženske in mladino obeh spolov izpod 18 let starosti, pa je število delovnih dni nižje.

Od zavarovanja so izključeni neposredni obdelovalci zemlje, ki potrebujejo manj kot 30 delovnih dni na leto za obdelavo svoje zemlje. Takih je zelo veliko v tržaških predmestjih in okolici. Jasno je, da se morajo zaposliti drugod, če se hočejo preživljati, ter so zato deležni ugodnosti drugih obveznih socialnih zavarovanj. Po členu 37. so od tega zavarovanja izključeni tudi koloni, polovinarji, kmečki delavci in dninarji, ki so vpisani v imenske spiske za tako imenovane »enotne kmetijske prispevke« ,ker že uživajo ugodnosti raznih socialnih zavarovanj in tudi bolniškega.

Vsi obvezni zavarovanci morajo biti (čl. 2) vpisani v posebne občinske imenske spiske, ki so jih medtem že stavile dosle delujoče pokrajinske in občinske komisije za »enotne kmetijske prispevke«. Te komisije so izpopolnili z dvema predstavnikoma neposrednih obdelovalcev. Spiske so morali župani (čl. 31) objaviti najkasneje do 28. januarja, to je v 45 dneh po uveljavljenju zakona. Razobešeni so morali biti 15 dni na občinskih razglasnih deskah. Za prizive proti nepravilnosti v spiskih je bil določen rok 20 dni od dneva razglasitve. Komisarja je začasno imenoval prefekt, dokler ne bodo začeli redno poslovati izvoljeni upravni odbori. Roki za objavo spiskov in za prizive so medtem že potekli. Tisti slovenski kmetje na Goriškem, ki so zamudili rok za priziv, a imajo pravico do obveznega bolniškega zavarovanja, bodo svojo pravico lahko uveljavili pri upravnem odboru Občinske vzajemne bolniške blagajne, ko bodo redno izvoljeni.

ZAVAROVALNE DAJATVE IN UGODNOSTI

Neposredni obdelovalci - poljedelci in živinorejci - ter vsi družinski upravičenci imajo pravico (čl. 3) do naslednjih dajatev in zavarovalnih ugodnosti:

a) do splošne zdravniške pomoči na domu in v ambulatorijih; b) do zdravljenja v bolnišnicah; c) do strokovne zdravniške pomoči, pregledov in pa zdravljenja; č) do porodniške pomoči.

Od zdravljenja so izključene samo tiste bolezni, za katere že obstaja posebna vrsta obveznega zavarovanja, kakor na primer za jetična obolenja.

ZAVAROVALNI PRISPEVKI

Iz gospodarskih razlogov bo naše kmete predvsem zanimalo to poglavje. Člen 22. določa potrebna finančna sredstva za učinkovito poslovanje vzajemnih bolniških blagajn v kmetijstvu. Če bodo ta sredstva tudi zadostovala, bo pokazalo dejansko izvajanje zakona; vendar nam četrta točka o zavarovalnih prispevkih, daje slutiti, da bodo morda finančna sredstva prvih treh točk nezadostna in bodo zato potrebni dopolnilni prispevki, kakor so jih uvedli pri drugih socialnih zavarovanjih. Za letos so določili naslednje prispevke:

1) stalni prispevek države v znesku 1500 lir za vsakega upravičenega zavarovanca. Skupni državni prispevek bodo nakazali vsakega pol leta naprej Državni zvezi vzajemnih bolniških blagajn v Rimu, ki ga bo potem razdelila med Pokrajinske vzajemne bolniške blagajne po številu zavarovancev. Ker računajo, da bo imelo pravico do zavarovanja skoraj sedem milijonov zavarovancev, bo znašal državni prispevek nad 10 milijard lir.

2) prispevek v breme kmetije. Ta se lahko spreminja od leta do leta po finančnih potrebah. Za prvo leto izvajanja zakona so ga določili na 12 lir za delovni dan. Prispevek določijo v okviru delovnih dni, ki so potrebni za obdelavo določene kmetije ter za oskrbovanje živine. Vendar so najnižjo odmero prispevka določili na temelju 80 delovnih dni za hektar, najvišjo pa za 150 dni.

3) osebni prispevek poljedelca ali živinorejca ter zavarovančeve družine. Tudi ta prispevek je spremenljiv od leta do leta ter mora biti **enak** prispevkom pod točko 2. Za leto 1955 bo izjemoma znašal 750 lir za zavarovanca.

4) Dopolnilni prispevki. Občinske vzajemne bolniške blagajne lahko določijo dopolnilne prispevke za kritje morebitnih višjih stroškov splošnega zdravljenja ali zaradi raztegnitve novih zavarovalnih dajatev in ugodnosti za pomoč v zdravilih, razen za primer, ko je večji izdatek posledica epidemij ali drugih izrednih dogodkov.

Prispevke po 2, 3 in 4 izterjuje, na podlagi občinskih spiskov, Ustanova za enotne kmetijske prispevke ter izroča celotni izkupiček Državni zvezi vzajemnih bolniških blagajn v Rimu za nadaljnjo razdelitev.

Zakon tudi določa, da smejo občinske podporne ustanove (ECA) izplačati delno ali v celoti občinskim vzajemnim bolniškim blagajnam (čl. 3) osebne prispevke za pomoč družinskim članom neposrednih obdelovalcev, ki so v težkem gospodarskem položaju.

(Se nadaljuje.)

POTREBNO JE BOLJŠE OBDELOVANJE

Na seji okrajnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva v Ptuju je izpregovoril tudi Janez Hribar, član izvršnega komiteja. Dejal je, da ptujski okraj lahko z intenzivnejšim kmetovanjem, brez večjih investicij poveča svoje dohodke v nekaj letih za pol milijarde. Rešitev je torej v boljšem obdelovanju zemlje.

Oglašajte v
„GOSPODARSTV

AVTOPREVOZNIŠK
PODJETJE
A. POŽAR
TRST - ULICA MORERI ŠT.
Tel. 28-3 3
Prevzemamo vsakovrstn
prevoze za tu in inozem
stvo. — Postrežba hitr
Cene ugodne

G. M. COLOMBIN & FIGL
UVOZ-IZVOZ
PLUTOVINE
in IZDELKOV
Trst, Ulica I. della Croc
TEL. 94-570
Tigr. COLINTER - TRIEST

D. PIERI
TRST, TRIESTE, UL. XXX OTTOBR
Telef 29-812, Telgr. KAPI, Tries
Import = Export vseh vr
PLUTOVINE in
GRADBENEGA
MATERIALA

VSE ZA
KMETOVALCE EDVARD FURLA
TRST = Ul. Milano št. 18 - Telef. 35-1
Krma za živino — Žita — Umetna gnojila
Žveplo — Modra galica — Poljedelski st
Orodje — Vsakovrstna semena i. t.

PRIZNANO MEDNARODNO
AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE
SOCIETÀ GORIZIANA
AUTOTRASPORTI
GORIZIA - VIA DONIZETTI N. 27 - TEL. 28-45 - GORICA
PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSTNEGA BLAGA
Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Tvrdka
SILA JOŽEF
UVOZ IZVOZ
VSAKOVRSTNEGA LESA ZA PREDELAV
IN KURJAVO TER JAMSKEGA LES
TRST — Ulica F. Filzi št. 23 - Telefon 37-00

KMETOVALCI IN VRTNARJI, OBIŠČITE NAS!

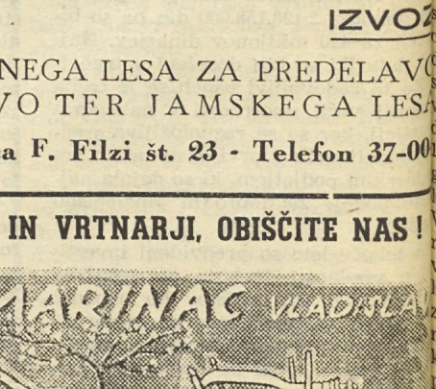

TRGOVINA KMETIJSKIH
STROJEV IN ORODJA
TRST
STRADA VECCHIA PER ISTRIA
TELEFO
ŠT. 41-1
Umetna gnojila - Krma za živino - Prvovrstna semena last-
nega pridelka in inozemska - Trte, sadna drevesa, razne cvet-
lične sadike, vrtnice itd. - Poljedelski stroji in druge potrebščine